

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka a literatury

Bakalářská práce

Dětský svět Markéty Pilátové

Vypracovala: Daniela Brůhová
Vedoucí práce: Mgr. Jana Skálová, Ph.D.
České Budějovice 2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 2. 1. 2014

.....
Daniela Brůhová

Touto cestou bych ráda poděkovala vedoucí své bakalářské práce Mgr. Janě Skálové Ph.D. za trpělivost, cenné rady a připomínky.

Anotace

Cílem bakalářské práce je zhodnocení dětské tvorby Markéty Pilátové. Práce se zaměřuje na analýzu a interpretaci jednotlivých jejích děl určených dětem. Podstatnou část Pilátové tvorby pro děti představují pohádky, proto je také vývoji pohádky a její charakteristice věnována část práce. Prostor je zde také vymezen i pro další autorčinu tvorbu.

Annotation

The aim of the thesis is the evaluation of children's art Margaret Pilátová. The work focuses on the analysis and interpretation of each of her works for children. A substantial part of Pilátová making fairy tales to children, it is also the development of a fairy tale and its characteristics of paid work. The space is also defined for the artist's other works.

Obsah

Úvod.....	2
1 Pohádka v literatuře pro děti a mládež.....	4
1. 1 Lidová pohádka.....	5
1. 2 Autorská pohádka	7
2 Kdo je Markéta Pilátová	10
3 Markéta Pilátová a její vztah k publicistice	13
4 Knihy určené dospělým čtenářům	15
4. 1 Žluté oči vedou domů (vyd.2007).....	15
4. 2 Má nejmilejší kniha (vyd.2009).....	17
4. 3 Zatýkání větru (vyd. 2011)	18
4. 4 Moře a pláž (vyd. 2012).....	19
5 Překladatelka Markéta Pilátová	21
6 Pohádkový svět Markéty Pilátové	23
6. 1 Víla Vivivíla a stíny zvířat (vyd. 2009)	25
6. 2 Víla Vivivíla a piráti Jižního moře (vyd.2011).....	30
6. 3 Kiko a tajemství papírového motýla (vyd. 2010)	36
6. 4 Jura a lama (2012).....	41
7 Knihy určené dětskému čtenáři, vymykající se pohádce	46
7. 1 Gorilí táta	46
Závěr	50
Použitá literatura	53
Primární zdroje:	53
Sekundární zdroje:	53
Přílohy:.....	59
Příloha č. 1	59

Úvod

Má práce nese název Dětský svět Markéty Pilátové. Cílem je analýza a interpretace jednotlivých převážně pohádkových děl Markéty Pilátové určených dětskému recipientovi. Při analýze jednotlivých knih bude pohled zaměřen také na vnímání dítěte spisovatelkou. Markétu Pilátovou a její dětský svět jsem si vybrala, jelikož se jedná o současnou spisovatelku, jejíž tvorba byla v posledních letech několikrát nominována na nejrůznější literární ocenění.

V autorčiných knihách určených dětem převažuje autorská pohádka tvořící neodmyslitelnou součást dětství každého jedince. Každému byly v dětství vyprávěny, předčítány, mladším jedincům i přehrávány nejrůznější pohádkové příběhy. Jedná se o velmi rozsáhlý literární žánr s množstvím žánrových variant, který působí na lidi od narození, dává jim příklady dobra a zla, trestu za spáchaný přestupek či odměny za vykonaný dobrý skutek. Tak jak se vyvíjí společnost, vyvíjí se i pohádka.

V současnosti také není pohádka uzavřeným literárním žánrem, který nepodléhá změnám. Je proto dobré podívat se na nové pohádky a jejich postavení v čtení dětí. Jsou tyto nové pohádky rodiči a dětmi vyhledávané, splňují jejich očekávání či nikoli? Sesazují pomalu z pomyslného trůnu lidové pohádky či autorské pohádky všeobecně známých spisovatelů, nebo jen doplňují jakousi „mezeru“ v tvorbě pro děti a mládež? Jak přistupují nynější autoři k dětskému příjemci? Dokážou se přenést zpět do dětského světa a vytvořit tím dílo, které děti nadchne, zaujme a okouzlí?

Markéta Pilátová je právě jednou ze spisovatelek, jejíž pohádková tvorba by třeba v budoucnu mohla nahradit Boženu Němcovou či Karla Čapka. Jestli tomu tak bude, se dozvíme až časem. Následující stránky budou pojednávat nejen o jejích pohádkách, ale i o jejím životě, literární a publicistické činnosti. Pohádkové tvorbě Markéty Pilátové bude věnována podstatná část práce, ve které budou rozebrána jednotlivá její díla určená dětem. Nakonec bude zhodnoceno, zda Markéta Pilátová dokázala respektovat dětského čtenáře (jeho věk, zkušenosti, jazykovou vybavenost) a zda knihy jsou pro recipienta zajímavé, čtivé, jsou dětmi vyhledávané či nikoli.

Nejprve se ve své práci zabývám pohádkou jakožto literárním žánrem, její klasifikaci a žánrovými formami, poté následuje část práce věnována životopisným údajům Markéty Pilátové. Dále popisuji publicistickou činnost spisovatelky, její knižní literární tvorbu

pro dospělé a také se zmiňuji o její překladatelské činnosti. Samotná interpretace a analýza jednotlivých děl určených dětem přichází až po seznámení s ostatní pisatelčinou tvorbou. U jednotlivých děl bude postupně věnována pozornost rozboru prostředí, postav a samotného děje.

1 Pohádka v literatuře pro děti a mládež

Slovo pohádka pochází z polského slova „gadati“, jež v překladu znamená mluvit. Z označení „gadati“ postupně vzniklo „gadka“ a poté „pogadka“, zde již vidíme shodu s českým označením pohádka.¹

Smysl pohádky je dle slovenského literárního historika D. Slobodníka, jak je uvedeno v díle Oldřicha Sirovátky *Česká pohádka a pověst v lidové literární tradici a dětské literatuře, dát posluchači optimistickou perspektivu. Proto každá pohádka končí šťastně, povinným happy endem.*²

Jelikož je pohádka velmi rozšířeným a rozmanitým literárním žánrem, nastává problém i s její definicí. V odborných publikacích lze nalézt nejrůznější vymezení významu slova pohádka, nevyskytuje se jednotná definice pohádky. Encyklopedie literárních žánrů definuje pohádku jako *zábavný, zpravidla prozaický žánr folklórního původu s fantastickým příběhem*³. Dušan Karpatský užívá v *Malém labyrintu literatury* následující definici pohádky: *Prozaický žánr lidové slovesnosti s poutavým dějem, v němž dobrý, statečný a obětavý hrdina překonává nástrahy a nebezpečí, aby splnil obtížný a záslužný úkol, a to s pomocí nadpřirozených bytostí nebo kouzelných předmětů.*⁴ Jana Čeňková charakterizuje pohádku následovně: *Pod název pohádka se zařazují literární texty, které vznikly na základě rozmanité palety starodávných vyprávění, vstřebávajících při své pouti světem rozličné bájně představy lidstva, nadčasové životní pravdy, zejména věčnou touhu po naplnění dobra a víru v kouzelnou moc slova.*⁵

Jak již bylo zmíněno, pohádka je rozmanitá, existuje široké spektrum pohádek. Kvůli tomu je potřeba stanovit nějaká klasifikační kritéria, podle kterých by bylo možno pohádky třídit. Existuje dělení pohádek podle tříd, podle syžetů. V rámci dělení pohádek podle tříd se rozlišují tři základní skupiny: pohádky s nadpřirozeným obsahem, pohádky ze života, pohádky o zvířatech. Klasifikací pohádek podle tříd se zabýval i W. Wunt⁶, jehož klasifikace je bohatší než předchozí výše zmiňovaná. Wuntova klasifikace

---

¹ ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*, s. 107

² SIROVÁTKA, O. *Česká pohádka a pověst v lidové literární tradici a dětské literatuře*, s. 36

³ MOCNÁ, D. PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*, s. 472

⁴ KARPATSKÝ, D. *Malý labyrint literatury*, s. 398

⁵ ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*, s. 107

⁶ PROPP, V.J. *Morfologie pohádky a jiné studie*, s. 16

obsahuje 7 kategorií, jedná se o mytologické pohádky-bajky, čisté kouzelné pohádky, biologické pohádky a bajky, čisté zvířecí bajky, etiologické, žertovné pohádky a bajky, mravoučné bajky. Dále mohou být pohádky roztřizené podle syžetů. Syžet pohádky se zjistí, když *se vybere nějaká část pohádky (často náhodně, jen proto, že je nápadná), přidá se předložka „o“ a vymezení je hotovo. Pohádka, v níž se bojuje s drakem, je pohádkou „O boji s drakem“, pohádka, v níž vystupuje Košče, je pohádkou „O Koščeji“ atd., přičemž ve výběru určujících prvků neexistuje jednotný princip.*⁷. Dělením pohádky podle syžetů se také zabýval profesor Volkov, který stanovil například syžety o nevině pronásledovaných, o hloupém hrdinovi, o třech bratřích, o drakobijcích, o dobývání nevěst, o moudré panně, o zakletích a začarováních, a podobně.⁸ Jak je vidět, třídit pohádky také není jednoduché. A přesto klasifikace pohádky tvoří první stupeň vědeckého bádání. Mimo jiné existuje i dělení pohádek, které vychází z jejich původu a tím je rozdělení pohádek na lidové a autorské.

1. 1 Lidová pohádka

Lidová pohádka neboli také folklórní pohádka nebyla původně určena dětskému příjemci, nýbrž dospělým recipientům, jedná se tedy o pohádku neintencionální. Mezi lidové pohádky patří: pohádky kouzelné, zvířecí, legendární a novelistické.

Lidová pohádka zobrazuje kouzelný svět, který je v rozporu se všemi přírodními zákony, a nejsou zde zobrazeny historické souvislosti. Pro pohádky je příznačná nereálnost, kterou dětský čtenář považuje za reálnou na rozdíl od čtenáře dospělého, který ji obdivuje.

*Jádrem fondu lidových pohádek jsou pohádky kouzelné; jejich syžety se odvozují z archaických rodových mýtů a obřadů iniciace (zasvěcení), spojených s bolestnou zkouškou odolnosti, s představou dočasné symbolické smrti (motiv netvora pojídajícího či ohrožujícího adepta), styku s duchy a znovuzrození (vysvobození princezny, sňatek).*⁹

Kouzelná pohádka jest složena z velkého počtu motivů a její kompozice bývá velmi složitá, jak uvádí Oldřich Syrovátka. V kouzelné pohádce je lidem, věcem a zvířatům připisováno stejné jednání. Vyprávění děje je lineární, výjimka nastává pouze v případě, jsou-li v centru vyprávění dvě postavy, pak je jejich osud sledován paralelně. Tento typ pohádky začíná známou ustálenou formulí „Byl jednou jeden král“, nebo „Za

⁷ PROPP, V. J. *Morfologie pohádky a jiné studie*, s. 17

⁸ PROPP, V. J. *Morfologie pohádky a jiné studie*, s. 17

⁹ MOCNÁ, D. PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*, s. 473

devaterými horami, za devaterými řekami“ a je uzavírán větou typu „A jestli neumřeli, žijí dodnes.“ Kouzelné pohádky začínají způsobením nějaké ztráty nebo škody (únos, vyhnání apod.) nebo přáním něco vlastnit (car posílá svého syna pro ptáka Ohniváka) a pokračují odchodem hrdiny z domu, setkáním s dárcem, od něhož dostane kouzelný prostředek nebo pomocníka, který mu pomůže získat hledaný předmět. Pohádka pokračuje soubojem s protivníkem (nejdůležitější formou je drakobijství), návratem a pronásledováním. Kompozice bývá mnohdy složitější. Například hrdina se už vrací domů a bratři ho svrhnu do propasti. Hrdina znovu přichází, podrobuje se zkoušce těžkými úkoly, stane se králem a získá za ženu královskou dceru a trůn ve svém nebo v tchánově království.¹⁰ Vystupují zde postavy lidské (mlynář, král, voják), postavy kouzelné (skřítky, víly, draci, čarodějnice), kouzelné věci (létající koberec, sedmimílové boty, kouzelný ubrousek). Postavy vyobrazené v pohádkách jsou povětšinou nadpřirozené (sudičky, ježibaba, čert), antropomorfizované (Smrt, Závist, Štěstí, Slunečník, Větrník), typizované (Červená Karkulka, Otesánek, Dlouhý, Široký a Bystrozraký). Prostředí, v němž se odehrává děj kouzelné pohádky, je charakterizováno velmi úsporně (na zámku, ve mlýně). Postavy vystupující v kouzelné pohádce jsou charakterizovány jednoznačně, úsporně a jsou jednoznačně vymezeny na postavy kladné a záporné, jež jsou proti sobě stavěny v kontrastech. Charakteristickými vlastnostmi kladné postavy jsou udatnost, ušlechtilost, věrnost, dobrotivost, přívětivost, spravedlivost. Naopak záporné postavy jsou obdařeny vlastnostmi, jako je surovost, nespravedlivost, vypočítavost, pošetilost, závist.

Pohádky zvířecí jsou většinou mravoučné, vystupují zde zvířata, která jsou obdařena lidskou řečí, mnohdy i lidskými vlastnostmi. Kromě zvířat mohou těmito vlastnostmi být obdařeny i stromy, kameny. Zvířecí pohádky mohou připomínat bajky. Rozdíl mezi bajkou a zvířecí pohádkou je však jednoduchý, jelikož zvířecí pohádky, na rozdíl od bajek, vznikly s účelem čtenáře pobavit, překvapit. Děj těchto pohádek se odehrává ve zvířatům přirozeném prostředí. Nejčastějším protagonistou zvířecích pohádek bývá mazaná liška. V rámci zvířecí pohádky se vyvinula ještě pohádka pěstounská, didaktická (vznikla z pohádky pěstounské, její hlavní funkcí byla funkce didaktická, měla vést děti k samostatnému jednání, rozpoznání nebezpečí atp. Příkladem takové pohádky může být pohádka *O Červené Karkulce*.) a kumulativní (je určena nejmenším

---

¹⁰ PROPP, V. J. *Morfologie pohádky a jiné studie*, s.152

dětem, vyznačuje se opakováním celých pasáží s přidáním nové části, jedná se například o pohádky: *O kohoutkovi a slepičce, O Koblížkovi, O veliké řepě.*)

Pohádky legendární jsou založeny na biblickém základě. Vystupují zde biblické postavy, o něž se opírá jejich děj. Z těchto pohádek si čtenář může odnést ponaučení o náboženských tradicích a církevním učení.

Pohádky novelistické tvoří nejmladší vrstvu v rámci lidových pohádek. Vznikaly až v novověku. *Obráží bezprostředněji život lidu a její kritičnost vůči nepřátelským sociálním silám je vyhrcovanější.*¹¹ Příběh těchto pohádek jako by byl převzat z reality, je zábavný, plný náhlých zvrátů, napětí a ruchu. Hrdinové těchto pohádek se již musejí více spoléhat sami na sebe, na svůj důvtip, jelikož kouzelné síly jsou zde omezeny, a tím se dostávají nad své protivníky, získávají nad nimi převahu. Srovnáme-li postavy vystupující v pohádce kouzelné a novelistické, dojdeme k tomu, že v pohádce novelistické vystupují postavy, jež jsou pojmenovány všeobecně (švec, krejčí, žena, muž). Co do počtu vystupuje v pohádce novelistické menší počet postav než v pohádce kouzelné. Kompoziční prvky charakteristické pro pohádku kouzelnou se v novelistické pohádce nevyskytují. Jedná se kupříkladu hlavně o uvozující a závěrečné formulace. K novelistické pohádce lze přiřadit pohádky *Boháč a chudák, Chytrá horákyně, Kdo je hloupější.*

1. 2 Autorská pohádka

Autorská pohádka bývá také označována jako pohádka umělá nebo se také používá označení moderní pohádka. Jedná se o pohádku, která je na rozdíl od pohádky lidové intencionální, což znamená, že je již od svého zrodu určena dětem a vyskytuje se ve velkém množství žánrových variant. V některých případech se však autorská pohádka obrací i k dospělým příjemcům. Jedná se o pohádky jako je například *Malý Princ, Pán prstenů, Radúz a Mahulena*. Počátky autorské pohádky jsou spojovány s rozvojem romantismu a v 19. století se tak stala hlavním pilířem literatury pro děti a mládež. Za zakladatele autorské pohádky ve světě je možno označit Hanse Christiana Andersena, autora 156 pohádek. Na tvorbu Andersenovu navazovalo několik dalších tvůrců, mezi něž patří například Oscar Wilde *Šťastný princ a jiné pohádky*, Fred Rodrian *Beránek z modrého nebe* a další.

---

¹¹ HOLEJŠKOVSKÁ-GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež (ve srovnávacím žánrovém pohledu)*, s. 25

Při srovnání pohádky lidové s pohádkou autorskou dojdeme k závěru, že autorská pohádka je subjektivnější, je časově i místně zakotvena (děj se odehrává na určeném místě, v určité době), bývá zde využívána složitější kompozice, jsou zde více než v pohádkách lidových zastoupeny civilizační změny, sociální problémy a také autorské pohádky bývají oproti vážným lidovým pohádkám humorné. Kouzelné prvky se stávají součástí každodenní reality. Obsahuje jak prvky magické, technické, tak i prvky každodenního života. Více je zde vyobrazován reálný život bez nadpřirozena a tajemných sil. Dalším charakteristickým znakem autorské pohádky je vyjádření autorova světového názoru, myšlení a citění. Ukončení autorské pohádky může být otevřené, a tím autor podporuje čtenářovu fantazii.

Autorské pohádky zobrazují společenské problémy doby, ve které vznikaly. Mezi takovéto pohádky patří například pohádky Hanse Christiana Andersena, jako jsou: *Děvčátko se sirkami*, *Pastýřka a kominíček* (jedná se o pohádku, jejíž hlavní postavy představují oživené předměty porcelánové pastýřky a kominíčka, děj celé pohádky je zasazen do měšťanského salónu.) *Ošklivé káčátko* (zobrazuje příběh nově narozeného káčátka, které se ale odlišuje od ostatních, není tak krásné, a nikde a nikdo ho nechce. Nakonec se ze škaredého káčátka stane krásná labuť, kterou každý obdivuje.). Andersen přichází jako první s oživením předmětů každodenního života a zasazením příběhu do civilního prostředí.¹²

V českém literárním prostředí se autorská pohádka také uchytila. Za první autorskou pohádku je možné označit dílo Jana Karafiáta, *Broučky*, které poprvé byly vydané na náklady autora v roce 1876. Karafiát do svého díla zasadil postavy broučků, kteří zastupují český lid. Broučci jsou obdařeni kladnými vlastnostmi jako je pracovitost, poctivost a pomocí nich zobrazuje vztahy v rodině, důraz klade na harmonii. Rozvoj však autorská pohádka zaznamenala až ve dvacátých až třicátých letech dvacátého století, kdy došlo k vytvoření několika typů autorské pohádky. Rozkvět však autorská pohádka zažila především v šedesátých letech dvacátého století. Mezi české autory tvořící pohádky, které lze označit za autorské, patří Karel Čapek (*Devatero pohádek*), Josef Lada (*Pohádky naruby*), Jan Werich (*Fimfárum*), Jiří Wolker (*O milionáři, který ukradl slunce*).

---

¹² ČEŇKOVÁ, J. a kol. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*, s. 130

Vyskytují se také pohádky, které jsou označovány jako parodie na lidové pohádky a je možno je v odborné literatuře nalézt pod označením pohádky naruby, nebo se využívá pojmenování pohádka parodijní. Asi nejznámějším českým autorem pohádek naruby je Josef Lada, autor děl nesoucích název *Nezbedné pohádky, Pohádky naruby, O chytré kmotře lišce, Bubáci a hastrmani*. Jednou z pohádek uveřejněnou v Nezbedných pohádkách je *O Popelákovi*. K tomu, aby pohádka splnila svůj účinek, je potřeba, aby čtenář znal původní fabuli. Dalším autorem, jehož tvorbu lze zařadit mezi pohádky partiijní, je Vladislav Vančura a jeho *Kubula a Kuba Kubikula*. Dalším typem autorské pohádky jsou pohádky, které napodobují lidovou pohádku. Základ těchto pohádek tvoří klasické pohádkové motivy, které jsou naplněny novými obsahy, syžety a motivy.

V rámci autorské pohádky se vyskytují také pohádky navazující na lidovou pohádku. Nejznámějším autorem takových pohádek je Karel Čapek (*Devatero pohádek*). Čapek zobrazuje ve svých pohádkách kouzelné postavy (vodníky, kouzelníky, víly), které trpí stejně jako lidé a naopak lidé jsou schopni kouzel. *Čapkovy pohádky mají děj otevřený, jsou sice příběhem, který skončil, ale jeho důsledky trvají.*¹³ Styl Čapkovy tvorby následoval Jan Drda (*České pohádky*), Jan Werich (*Fimfárum*), Václav Čtvrtek (*Rumcajs*).

Autoři některých pohádek však se lidových pohádek ve své tvorbě zcela zřikají a místo toho využívají asociace¹⁴ a nonsensu¹⁵. Zde je využito *dětské alogičnosti, asociativnosti a spontánní žvatlavosti*¹⁶. Mezi autory, kteří do své tvorby zařazují nonsens a asociaci je možno zařadit Miloše Macourka (*Jakub a dvě stě dědečků*), či Aloise Mikulku (*Aby se děti divily*).

Pohádky zobrazující zvířecí hrdiny se vyskytují i v rámci autorské pohádky. Lze sem zařadit pohádku Josefa Čapka *O pejskovi a kočičce* a *Ferdu Mravence* Ondřeje Sekory. Existují i pohádky, které zobrazují proletářskou společnost. Jedná se o pohádky Jiřího Wolkeru (*O milionáři, který ukradl slunce*). Bohatý člověk je zde zobrazován jako špatný člověk. Existují i pohádky, v nichž jako hlavní postavy vystupují auta, vlaky a jiné technické vymoženosti.

---

¹³ HOLEJŠKOVSKÁ-GENČIOVÁ, M. *Literatura pro děti a mládež (ve srovnávacím žánrovém pohledu)*, s. 31

¹⁴ *Spojení vytvářející se za určitých podmínek mezi psychickými jevy (vjemy, myšlenkami, city), tak, že vybavením jednoho se vyvolá i druhý.* (*Nový akademický slovník cizích slov*)

¹⁵ *Něco nesmyslného, protismyslového, nesmysl* (*Nový akademický slovník cizích slov*)

¹⁶ PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*, s. 235

2 Kdo je Markéta Pilátová

Jednou z pisatelek nejen literatury pro děti je Markéta Pilátová. Patří mezi autory, jejichž dětskou tvorbu, její převážnou část, lze přiřadit k autorské pohádce. Nejprve si tuto autorku představíme.

Markéta Pilátová se narodila prvního února roku 1973 v Kroměříži. V současné době žije v Praze a ve Velkých Losinách. Provádala se za redaktora týdeníku *Respekt*, Jiřího Chalupu. Pilátová je nejen českou spisovatelkou, ale také je možné ji označit za hispanistku a novinářku.

Studovala v Olomouci na Univerzitě Palackého. Zde studovala nejprve latinu a historii. Časem však zjistila, že by se ráda zabývala nějakým živým jazykem. K latině má blízko, vlastně z ní vycházejí, španělština a portugalština, tudíž po absolvování bakalářské zkoušky z latiny přešla na studium romanistiky. K latině se opět vrací. Při studiu se setkala, jak sama říká, s vynikajícím lingvistou profesorem Černým a historikem Jiřím Chalupou. Setkání s těmito muži bylo pro Markétu Pilátovou inspirující, po škole se chtěla věnovat překladatelské činnosti. Zůstala na univerzitě v Olomouci, působila zde šest let jako odborná asistentka, a také vyučovala předmět literární překlad. Věnovala se i překladatelství, přeložila román mexické autorky Normy Lazo *Věřící*.

Hodně cestuje, pobývala delší dobu například ve Španělsku, Brazílii. Po studiu na univerzitě v Granadě (Španělsko) působila jako lektorka slavistiky. Ve španělské Granadě se dostala k novinářině, vytvořila společně s Jiřím Sobotou první reportáž *O Česích neohipících*, kteří žijí v granadských jeskyních. Uvědomila si, že nelze zkombinovat psaní s působením na akademické půdě, a proto se začala naplno věnovat literární činnosti.

Při pobytu v Brazílii učila děti českých emigrantů a také samotné emigranty z Československa češtinu. Některým jejím „žákům“ bylo již přes sedmdesát let. Pracovat s takovými lidmi bylo pro Markétu Pilátovou další nenahraditelnou zkušeností.

Prostřednictvím této aktivity si splnila svůj dětský sen: „už jako malá jsem cepovala panenky vařečkou... V kombinaci s psaním pro různá česká média je to fajn¹⁷

V současné době nepíše jen knihy, ale také přispívá do časopisu Respekt, Lidových novin, literární přílohy Práva Salon a také na internetový portál Novinky. cz. Do výše zmíněných periodik píše literární recenze, autorské sloupky, reportáže a povídky. Kromě těchto aktivit vydává i knihy pro děti a dospělé. Nezanevřela ani na překladatelskou činnost, přeložila knihu určenou dětem *Tajný život blech*. Tuto knihu vydali argentinští spisovatelé Alberto Pez¹⁸ a Roberto Cubillas¹⁹. Věnuje se i jazykovému převodu argentinského komiksu *Macanudo*, jehož autorem je Ricardo Liniers, nejznámější argentinský komiksový tvůrce. Ve svých dílech zobrazuje příběhy o citlivém robotovi, pánech v motýlcích a mýjících se milencích. Sama Markéta Pilátová uvádí v doslovu, že tyto příběhy pointu nemají nebo je velmi zamotaná, stejně tak jako naše životy²⁰.

Pro dospělého čtenáře napsala Markéta Pilátová tyto knihy: *Žluté oči vedou domů*, která byla vydaná v roce 2007 a vysloužila si nominaci na cenu Magnesia Litera²¹ a Cenu Josefa Škvoreckého²². Další knihou je *Má nejmilejší kniha* vydaná v roce 2009 a taktéž nominovaná na cenu Magnesia Litera a Cenu Josefa Škvoreckého. V létě roku 2011 vydala svou první knihu poezie nesoucí název *Zatýkání větru*. Markéta Pilátová se také podílela na tvorbě knihy *Moře a pláž*. V této knize je otištěna jedna její povídka nesoucí název *Zvuk jména*, které nám dali. Dalšími pisateli, kteří se podíleli na tvorbě této

---

17 KAPRÁLOVÁ, D. *Psaní je pro mě unikem před přizemním rutinním životem, říká Markéta Pilátová*. [online]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/psani-je-pro-me-unikem-pred-prizemnim-rutinnim-zivotem-rika-marketa-pilatova-1wx-/zpr_archiv.aspx?c=A091201_162043_kavarna_bos.

¹⁸ Argentýnský autor knih pro děti a mládež, působil také jako ilustrátor a karikaturista v různých periodikách. Své nadání uplatňoval i ve filmovém průmyslu, kde se věnoval například designu a kostýmům. Mezi knihy, které byly přeloženy do češtiny patří Zombíkovy narozky, Je důležité, aby děti spali s kočkou v posteli a Tajný život blech.

¹⁹ Specializací Roberta Cubillase je ilustrování dětských knih. Vystudoval ilustraci komiksů, kresbu, grafiku a malbu. Dostal několik ocenění jak v Argentýně i za hranicemi své vlasti.

²⁰ PŘIBYL, M. *Až z Jižní Ameriky k nám přichází Macanudo*. [online]. Dostupné z:

<http://www.komiksarium.cz/index.php/2011/01/az-z-jizni-ameriky-k-nam-prichazi-macanudo/>

²¹ Magnesia Litera by měla seznamovat široké publikum s kvalitní literaturou a dobrými knihami. Jejím hlavním posláním je podporování a popularizace kvalitních knih. Magnesia Litera je zde proto, aby pomohla tvůrcům knih, a také čtenářům. Potenciální čtenáře chce “probudit”, ukázat jim zapomenuté kouzlo četby.

²² Cena Josefa Škvoreckého byla poprvé udělena v roce 2007. Toto ocenění se týká pouze původní české prózy a je udělováno Společností J.Š.

knihy, jsou Josef Moník, Alice Nellis, Jaroslav Rudiš, Petra Soukupová, Magdaléna Stárková, Miloš Urban .

První kniha určená dětem vyšla v roce 2009 a nese název *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. V tvorbě pro děti pokračovala a v roce 2010 jí vyšly dvě knihy určené dětem a to *Kiko a tajemství papírového motýla* (nominovaná na cenu Magnesia litera) a *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře* je pokračováním knihy nesoucí název *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. Dalším dílem napsaným pro dětského čtenáři je *Jura a Lama*. Zatím poslední knihu Markéty Pilátové určenou dětem, představuje *Gorilí táta*.

Nadání Markéty Pilátové na psaní se začalo projevovat nedlouho po absolvování vysoké školy. K novinářině se dostala díky svému manželovi (Jiří Chalupa, redaktor týdeníku Respekt), s nímž pracovala na reportáži *O Čechách neohpících*, kteří žijí v granadských jeskyních. Po napsání první reportáže si uvědomila, že psaní reportáží, publicistika je to, co chce dělat. V současnosti hodně přispívá do nejrůznějších novin, časopisů a také na internetové portály. Mezi její práce zde uveřejněné patří například eseje, reportáže, literární recenze, povídky a autorské sloupky.

Články, které publikuje v nejrůznějších médiích, jsou velmi čtivé, hlavně pokud jde o reportáže či povídky, ve kterých využívá svých zkušeností, zážitků z cest. Ani její články zabývající se aktuálními společenskými tématy (jako například zvolení nového papeže Františka) nejsou fádni.

3 Markéta Pilátová a její vztah k publicistice

Talent na psaní se u Markéty Pilátové začal projevovat nedlouho po absolvování vysoké školy. K publicistice se dostala, jak již bylo zmíněno, díky svému manželovi (Jiří Chalupa, redaktor týdeníku Respekt), s nímž pracovala na reportáži o *Češích neohipících*, kteří žijí v granadských jeskyních. Poté co napsala svou první reportáž, dospěla k názoru, že psaní je tím, co chce dělat a co jí bude bavit. V současné době hojně přispívá do týdeníku Respekt, Lidových novin, Práva a také na internetový portál Novinky.cz Pilátová je velmi aktivní novinářkou.

Články publikované ve výše zmíněných médiích jsou velmi zajímavé, čtivé, hlavně pokud se jedná o reportáže či povídky, ve kterých využívá svých zkušeností a zážitků ze svého cestovatelského dobrodružství. Avšak ani její články zabývající se aktuálními společenskými tématy nejsou fádni. Mezi články s výše zmiňovanými tématy patří komentáře²³: *Papež z metra* uveřejněný na serveru Novinky.cz (v tomto článku hodnotí zvolení nového papeže, vyjadřuje zde své kladné postoje ke zvolení papeže Františka). Vyjma komentářů můžeme v mediálních prostředcích najít i sloupky (*Vražda na faře*²⁴), recenze (*Záhadné sněhy*²⁵), jejichž autorkou je Markéta Pilátová.

Do novin a časopisů píše také povídky²⁶. Jedna její povídka byla otištěna v červenci roku 2013 v příloze Mladé Fronty DNES Víkend, v rámci letní série povídek známých českých spisovatelů. Jednalo se o povídku s názvem *Divoká hortenzie*. Děj této povídky se začíná odehrávat na jaře roku 1948 a končí v současnosti. Hlavní postavou této povídky je Slávka Pálová, jejíž přítel emigroval do Ameriky, rodiče jí zemřeli v koncentračním táboře, kamarádka ji zradila (přidala se ke komunistům), Slávka zůstala v České republice sama, opuštěná. Poté co se dozvěděla, že ji čeká smrt, rozhodla se opustit Čechy. Emigrovala do Německa, kde vystřídala různá zaměstnání. Zde se seznámila se skupinou čtyř Čechů, kteří ji přemluvili, aby s nimi odcestovala do Brazílie. Cesta trvala měsíc a všichni si ji velice užili, bavili se, pili. Po příjezdu si

---

²³ *Je vlastní publicistice psané i mluvené. Kromě faktů a informací zveřejňuje postoje k obsahu komunikace. Někdy jde o názory autora, jindy o stanovisko redakce nebo odvolání na oficiální názory jiných.* (Současná stylistika, s.267)

²⁴ PILÁTOVÁ, M. Vražda na faře. In: *Respekt*. [online]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-38005880-vrazda-na-fare> .

²⁵ PILÁTOVÁ, M. Záhadné sněhy. In: *Respekt*. [online]. 29. 10. 2010 [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/spisovatele-o-knihach/c1-47572510-zahadne-sneh>

²⁶ *Kratší próza ztvárňující v jistém nadhledu zvolený moment lidské existence.* (MOCNÁ, D. PETERKA, J. a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*, s.515).

každý našel svou práci, někteří si dodělali školu a již se nesetkávali. Slávka se provdala za brazilského zubaře, ale děti neměli. Ve stáří se jí naskytla možnost navštěvovat kurzy češtiny, nabídku neodmítla. Po letech se zde opět setkala s kamarády, se kterými před lety připlula do Brazílie. Kamarádi ji přiměli k návratu zpět do České republiky, nechtěla zemřít v cizině, ale doma. Sbalila si pár věcí a vyrazila domů. Celá povídka je vypravována v ich-formě, což zvyšuje autentičnost daného příběhu. Pilátová užívá prvky obecné češtiny, vulgarismy, deminutiva. Prostřednictvím těchto prvků přispívá k lepšímu porozumění se čtenářem. *Divoká hortenzie* není jedinou povídkou, kterou otiskly noviny Markétě Pilátové. V prosinci roku 2012 byla v časopise Respekt otištěna povídka s názvem *Starý němec*.

Všeobecně je známo, že u publicistických textů je důležitý titulek, který je prvním co si čtenář přečte, a pokud ho nezaujme, většinou si nepřečte ani následný text. Titulky článků Markéty Pilátové jsou krátké, výstižné. Na první pohled nejprve není jasné, o čem daný článek bude, ale důležité je, že čtenáře osloví. Název jednoho z jejích článků zní *Záhadné sněhy*, ale dle tohoto pojmenování není na první pohled jasné, o jaké záhadné sněhy se jedná. Má autorka na mysli sních, který „překvapil“ Česko či nějaký jiný? Po začtení se do textu čtenář zjistí, že se jedná o recenzi na sbírku nesoucí název *Sněhy a další* od básníka Davida Vody.

4 Knihy určené dospělým čtenářům

4.1 Žluté oči vedou domů (vyd.2007)

Román²⁷ *Žluté oči vedou domů* je knižní prvotinou Markéty Pilátové. Děj románu zasadila autorka do Brazílie a České republiky. Kniha vznikla na základě autentických dojmů z autorčina pobytu v Brazílii. Jde o smyšlené příběhy českých občanů, kteří ve 20. století emigrovali z České republiky do Brazílie a jejich potomků, kteří se vracejí zpět do rodné země svých předků.

Celý příběh je střídavě vyprávěn čtyřmi ženami a jedním mužem, který již není naživu. Hlavními hrdinkami románu Marta, Lena, Luiza a Maruška, ženy zobrazující dvě generace, které spojuje život v Brazílii, a náhodně se setkají v Praze. Mužský vypravěč jménem Jaromír spojuje osud dvou žen, na dvou odlehlých kontinentech Evropa a Amerika, ve dvou odlišných zemích Česká republika a Brazílie. Jaromír je tajemnou osobou celého příběhu, díky němuž dojde k navázání přátelství mezi Maruškou a Luizou. Marta a Lena se znají již z dětství ze Sau Paula. Obě jsou dcerami českých emigrantů a náhodně se setkají v Praze po roce 1989.

Marta a Lena přijíždějí do České republiky, aby si ujasnily, co očekávají od života, kde je jejich domov, hledají samy sebe. Luiza je původem Němka, Jaromírova žena, ten si ji vezme hlavně kvůli snadnému přístupu k informacím z podniku, ve kterém pracuje. Luiza přijíždí se záměrem poznat ženu, která si po celá léta dopisovala s jejím manželem. Maruška je již starší, nemocná žena, která nikdy nedokázala zapomenout na svého bývalého přítele Jaromíra, s nímž si po celá léta dopisovala a nevědomky se stala Jaromírovým zdrojem informací ohledně dění v Československu.

Jaromír před druhou světovou válkou odešel do emigrace a zde začal pracovat pro tajné služby. Nejprve bylo jeho úkolem převádět významné osobnosti z protektorátu přes hranice, po válce pracoval jako dvojí agent. Obě ženy zjistí, že celý život Jaromír hleděl pouze na sebe, žil pouze pro sebe, tudíž je jeho sebevražda nijak nepřekvapí.

Luiza se po smrti svého manžela vydává do České republiky, aby se seznámila se svou sokyní. Nakonec obě zjistí, že fungovaly pouze jako jakési zdroje informací pro špióna

---

²⁷ Román je jako literární žánr charakterizován ve Slovníku literárních žánrů takto: „*Dlouhé fiktivní vypravování v próze, nejuniverzálnější žánr novodobé epiky zaměřený na čtenáře, jež se v něm uplatňuje také jako téma a hledisko.*“ „*Román je žánr mimořádně flexibilní, bytostně otevřený jiným žánrům.*“

Jaromíra. Marta a Lena pomáhají oběma ženám v pátrání po Jaromírově minulosti. Prostřednictvím jejich příběhu si samy uvědomují, kam chtějí směřovat svůj další životní příběh.

Na konci knihy se Lena vrací zpět do Brazílie, kde se usadí. Marta přiveze svou matku zpět do České republiky, jelikož zde žije muž, s nímž se rozhodne žít. Brazilka Luiza zůstane v České republice, naopak Češka Maruška jede hledat své štěstí do Brazílie.

Markéta Pilátová uvádí, že nejprve chtěla napsat knihu reportáží, ale poté co vyslechla neuvěřitelné historky krajanů, uznala, že by byla škoda tyto příběhy nezachytit. K napsání tohoto poutavého románu inspirovala spisovatelku Brazilka, která docházela na její hodiny češtiny z toho důvodu, že se chtěla naučit česky, aby si mohla přečíst milostné dopisy, které si vyměňoval její muž s ženou žijící v Česku.

Popis exotického brazilského prostředí je přirozený, je na něm vidět, že autorka je s tímto prostředím obeznámena a vychází z vlastních zkušeností, zážitků a vyposlechnutých příběhů.

Prostřednictvím této knihy Pilátová odhaluje problémy lidí emigrujících z Československa do Ameriky, konkrétně Brazílie, jejich nepříliš optimistické životní příběhy a stálé hledání sebe sama. Potomci emigrantů, mají již možnost se rozhodnout, kde je jejich domov, kde chtějí žít. Ale kolikrát je jim tato volnost tak trochu neobtěž. Sami kolikrát nevědí, kde je jejich domov, kam patří, jsou více Čechy či Brazilci.

Ivana Srbková se ve své recenzi na *Žluté oči vedou domů* zabývá i otázkou, jak by šlo již tak atraktivní knihu ještě posílit. *Možná větším rozlišením jednotlivých hlasů. Jsou-li Luiza a Maruška jako oheň a voda, možná by stálo za to stylisticky jejich promluvy více vyhranit, polyfonie celé knihy by byla bohatší.*²⁸

Žluté oči vedou domů byly kritiky i širokou veřejností přijaty kladně. Recenzenti toto dílo hodnotí jako velmi zdařilou prózu. Tento fakt podtrhuje i skutečnost, že román je překládán i do němčiny, portugálštiny, polštiny, nizozemštiny a španělštiny. Kniha byla i zpracována jako rozhlasová četba, pro Český rozhlas ji namluvila Kateřina Jirkalová.

---

²⁸ SRBKOVÁ, I. *Markéta Pilátová: Žluté oči vedou domů*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/21663/pilatova-marketa-zlute-oci-vedou-domu>

4. 2 Má nejmilejší kniha (vyd.2009)

Dva roky po vydání románu *Žluté oči vedou domů* vychází Markétě Pilátové druhý román nesoucí název *Má nejmilejší kniha*. *Má nejmilejší kniha* podává velmi napínavý, magický příběh. Román opět čerpá ze zkušenosti, kterou autorka získala během svého pobytu v Jižní Americe.

Děj knihy je také zasazen do oblasti Latinské Ameriky. *Má nejmilejší kniha* je ve srovnání s autorčinou prvotinou více propracována, vyskytuje se zde více postav, propletených osudů a zápletek. Vypravěčem této knihy je „ten, který tetuje“. V průběhu děje se z toho, který tetuje, stává jedna z hlavních postav. Jedná se o jedince, který ztratil paměť, a během své práce vypráví nejrůznější příběhy ze Slovanské knihy pohádek. Zákazníci poté chtějí, aby jim vytetoval obrazy z příběhů, které jim vyprávěl. Za svou práci si nebere peníze, protože peníze jenom plodí závist.

Stejně jako v prvním autorčině románu i zde uplatňuje metodu střídavého vyprávění. Jednotlivé postavy vyprávějí své příběhy a ty se navzájem prolínají a spojuje je jední prvek a tím je hadí institut.

Děj se odehrává na nepřesně určeném místě, které je pojmenováno jako Velké město. Ve Velkém městě se nachází hadí institut, jehož zakladatelem je Velký Michal (Michal Vidal), který zemřel a po nějaké době se opět zjeví v hadím institutu. Velký Michal je velmi arogantní, chladnokrevný, ambiciózní. Michal Vidal založil hadí institut k tomu, aby mohl zkoumat hadí jed z hadů, které mu lidé odevzdají, a tím získat hadí sérum.

Mezi další postavy vystupující v tomto románu patří Pajita, dcera Michala, rozumějící hadí řeči, Otto, Yan a Hugo. Otto je psychiatr polského židovského původu. Jeho přítel Yan je úředníkem a malířem. Michal působí jako záporná postava, která ale má i své kladné stránky. Stejně tak se i u kladných postav, které reprezentují Otto, Yan, a Hugo, objeví negativní vlastnosti. Vystupuje zde i postava hada, nesoucí jméno Haré, která se objevuje velmi zřídka, hlavně ve snech a v podvědomí postav. Haré radí postavám jak se zachovat. Had i tatér zde vystupují nejen jako postavy, ale i jako vypravěči.

Každá postava tohoto románu si musí „rozuzlit“ svoje pocity, pocity nejistoty, strachu. Zároveň se chce ocitnout mimo toto společenství, jehož je členem, hledá sílu. Políbí hada. Hadí prostřednictvím své písňe a polibku zbaví člověka, ale i jiné hady strachu.

Důležitým tématem zde není jen strach, který je všude kolem nás přítomen, ale jedná se zde také o téma lásky, hledání, nacházení lásky, vztah člověka k sobě samému a k ostatním lidem.

Proč si autorka vybrala právě hada, vysvětluje v jednom z rozhovorů: „*Had je takový neodolatelný symbol. V latinskoamerické kultuře symbolizuje moudrost a posvátnou bázeň, zatímco v křesťanství je ztělesněním hříchu a odpudivosti. Had je také nejsilnější symbol při studiu lidského podvědomí a snů. Podle snáře sny s hady mají nejzásadnější významy. Rozhodla jsem se proto vsadit právě na ty dva protichůdné pocity, co v nás tato zvířata vyvolávají. Jsou určitým způsobem tajemní. Had nám může přinášet smrt i život: z hadích jedů se dělají jedny z nejsilnějších analgetik, lepidla do bypassů, léky na rakovinu a podobně.*“²⁹

Má nejmilejší kniha je obohacena o velmi časté používání vulgarismů (*do prdele práce*³⁰, *hajlž*³¹, *imbecil*³², *pičus*³³), které jsou bohužel neodmyslitelnou součástí, dnešní komunikace. Pokud se zaměříme na jazykové figury, spatříme zde například přirovnání (*...a barva se jako vetřelec nesoucí nálož bolesti vsakuje do pletiva tkáně...*³⁴), epiteta (*...pulzují neonová srdce Velkého města.*³⁵).

V celé knize se prolínají latinskoamerické symboly se symboly slovanskými, evropskými. Evropa je zastoupena zmíněním Polska, problému židovství v Evropě a také nejsou opomenuty slovanské pohádky.

4. 3 Zatýkání větru (vyd. 2011)

Zatýkání větru představuje první knihu poezie Markéty Pilátové, již upoutala čtenářovu pozornost. Kdo přivedl Markétu Pilátovou na nápad napsat knihu poezie, vysvětluje sama autorka. Uvádí, že k poezii ji nepřímo dovedla zpěvačka Monika Načeva, která se samozřejmě stala kmotrou této knihy.

---

29 HAVLÍKOVÁ, M. *Dotkla jsem se hada a napsala knížku, říká spisovatelka Markéta Pilátová.* [online]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/dotkla-jsem-se-hada-a-napsala-knizku-rika-spisovatelka-marketa-pilatova-13b-/spolecnost.aspx?c=A100415_114444_ona_ony_ves.

30 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 20

31 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 27

32 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 27

33 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 27

34 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 9,

35 PILÁTOVÁ, M. *Má nejmilejší kniha.* s. 9

První, co potenciálního čtenáře na sbírce zaujme, je obálka. Zatýkání větru má, na rozdíl od jiných knih, jejichž autorkou je Pilátová, zajímavý obal, který obsahuje jakousi skládačku orla, jež je skládanou reprodukcí obrazu Veroniky Holcové, kterou lze nalézt uvnitř knihy.

Zatýkání větru obsahuje celkem 13 básní, z nichž 3 obsahují jakési „podbásně“. Básně obsažené v této sbírce spojuje několik na první pohled viditelných společných znaků. Jedním ze společných znaků je ve všech básních velké písmeno na začátku každého verše, absence interpunkce na konci jednotlivých veršů. Sjednocujícím prvkem básní v této sbírce je i tematika smrti, stáří, která se vyskytuje ve většině básní.

4. 4 Moře a pláž (vyd. 2012)

Moře a pláž představuje knihu povídek několika českých tvůrců. Autorkou jedné povídky je také Markéta Pilátová. Její příspěvek nese pojmenování *Zvuk jména, které nám dali*. Kromě *Zvuku jména, které nám dali*, se v této knize můžeme setkat ještě s povídkou Miloše Urbana *Výhled na moře*, Alice Nelis *Tam dole, kam nevidím*, Petry Soukupové *Nejhezčí týden prázdnin*, Jaroslava Rudiše *Bezvětrí*, Josefa Moníka *Rule, Britannia*, Ireny Hejdové *Disco*, Magdaleny Stárkové *Výročí* a Petry Soukupové *Naposled*. Všechny tyto příběhy spojuje místo, kde se odehrává děj a tím jsou slunečné pláže.

Zvuk jména, které nám dali je jednou z povídek odehrávající se, dle shrnutí na obalu knihy, na prosluněné pláži. Dílo Pilátové ve čtenářích pozitivní pocity, které jsou spojené s létem, sluníčkem a pláží, nevyvolá. Vypravěčem povídky je žena, která líčí svůj negativní zážitek, jenž je spojen s pláží a jeho následky. Na pláži přišel její přítel, během surfování, o život, spláchla ho vlna. Vlivem tohoto zážitku přestane vypravěčka mluvit, všechny její životní plány jsou ztraceny a ona zůstává závislá na své rodině. Volný čas začne vyplňovat návštěvami kurzu malování. Zde se setká s lektorkou malování, kterou pojmenuje Hodná lhářka. Pojmenování Hodná lhářka nejspíš vybrala proto, že ji učitelka nabádala k tomu, aby promluvila a také jí věřila, že začne znovu mluvit. Bohužel v okamžiku, kdy se odhodlala na Hodnou lhářku promluvit, je již pozdě, jak píše sama pisatelka *a má slova teď stála nahá na pláži a čekala na mě*.³⁶ Vypravěčka by chtěla konečně promluvit, ale již nemůže, je mrtva. Povídka Markéty Pilátové nám přináší jiný pohled na moře, slunné léto a prosluněnou pláž. Většina lidí

---

³⁶ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 88

má moře a pláž spojené s létem, dovolenou, příjemnými zážitky. Čtenář by si po přečtení této povídky měl uvědomit, jak krátký okamžik dokáže změnit život jednoho člověka, i několika lidí, všechny plány, cíle jsou rázem nicotné a nelze je naplnit.

Povídka je napsána obecnou češtinou, která je obohacena o nejrůznější tropy. Vyskytuje se přirovnání (*sklouzl z prkna jako velký hadrový panák*³⁷, *zářila jako písek na pláži*³⁸), personifikace (*ryby se rozkřičely*³⁹, *příboj koketoval s bílým značkovým trikem*⁴⁰), perifráze (*„Muži a ženy v bílém...“*⁴¹), synestézie (*„skleněné ticho“*⁴²).

---

³⁷ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 84

³⁸ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 85

³⁹ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 88

⁴⁰ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 84

⁴¹ PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 86

⁴² PILÁTOVÁ, M. *Moře a pláž*. s. 86

5 Překladatelka Markéta Pilátová

Sama spisovatelka Markéta Pilátová se zmiňuje o tom, že jejím snem bylo překládat. Kvůli překladatelství zůstala na univerzitě v Olomouci, jelikož ji bavilo. Později dospěla k názoru, že pouze překládání ji nebude plně naplňovat a začala se zabývat i jinými literárními činnostmi.

Mezi knihy přeložené Markétou Pilátovou patří několik titulů jihoamerických spisovatelů. Do její překladatelské tvorby spadá i kniha od mexické spisovatelky Normy Lazo nesoucí v překladu název *Věřící*. Norma Lazo je autorkou i dalších románů (*Bolest je rovnoramenný trojúhelník*), televizních scénářů a také přednáší na univerzitách. Její přednášky se týkají nezávislé produkce a vydavatelských médií v Mexiku. Tématem románu *Věřící je masová manipulace s lidmi prostřednictvím "motivačně-optimistických programů", osudy těch, kteří se nechávají slepě ovládat nějakým duchovním vůdcem, a který jim dá zapomenout na skutečné problémy a ještě na tom vydělá.*⁴³

Pilátová nejenom, že píše pro děti, ale také je autorkou překladu dětské knihy argentínských autorů Alberta Peze a Roberta Cubillase *Tajný život blech*. Kniha přináší dětem „návod“ jak pomoci kočkám od jejich nepřátel blech. Hlavním hrdinou *Tajného života blech* je kocour Antonín hledající nejprve pomoc proti blechám v knížkách, nakonec přijde na řešení situace.

Dalším výtvozem překladatelské činnosti Markéty Pilátové je převod argentinského komiksu *Macanudo*⁴⁴, jehož autorem je Ricardo Lineirse. V současné době v překladu vyšly již tři díly (poslední vyšel v roce 2013) tohoto zajímavého argentinského komiksu. Autorkou převodu všech tří publikací je Markéta Pilátová. O čem pojednává *Macanudo? Příběhy Macanuda jsou plné křehké poetiky osamělých a absurdních životů v tvrdém velkoměstě. K lidem čím dál nelítostnější svět, v němž se mísí dětská nevinnost s ironií a absurditou dnešní doby, však Liniers ve svých akvarelech kreslí jemně, s něhou a typickým humorem.*⁴⁵ Cesta Markéty Pilátové k tomuto komiksu nebyla daleká. Každodenní ranní spěch, stereotypy, které doprovázely její život po ránu v Buenos Aires, zpestřil komiks na poslední stránce novin La Nación. *Beru ho každý den jako pilulky proti té velkoměstské úzkosti, polykám ho jako barevné, lehce melancholické*

---

⁴³ NEMRAVA, D. *Lazo, Norma: Věřící*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/11075>

⁴⁴ Český překlad španělského slova macanudo je báječný, skvělý, fantastický.

⁴⁵ Macanudo No.1. In: WALEs [online]. Dostupné z: <http://macanudo-no1.wales.cz/>

antidepressivum.⁴⁶ Takto vyjádřila svůj vztah k tomuto komiksu sama autorka převodu. *Macundo* se stal i velmi oblíbeným komiksovým dílem v České republice, o tom svědčí i fakt, že již vyšlo třetí pokračování tohoto komiksu.

---

⁴⁶ Macanudo 2. In: *město pro děti.cz* [online]. Dostupné z: <http://www.mestoprodeti.cz/knihy/knizni-novinky-skolni-deti/2394-macanudo-2.html>.

6 Pohádkový svět Markéty Pilátové

Pohádky jsou řazeny do části literatury, která je označována jako literatura pro děti a mládež. Autor literatury pro děti a mládež by měl při tvoření svého díla brát ohled na specifického adresáta, adresáta dětského. Dětský čtenář na rozdíl od čtenáře dospělého má malé množství poznatků, odlišně citově hodnotí skutečnost, má malou znalost literárních konvencí a jinak zaměřenou schopnost zobecnění vnímaných faktů, jak je uvedeno ve *Vybraných kapitolách z teorie dětské literatury I* Otakara Chaloupky a Vladimíra Nezkusila. Literatura by měla být přizpůsobena dětskému příjemci, ale zároveň by přizpůsobení nemělo být podbízející. Důležitým znakem literatury pro děti a mládež, který ji odlišuje od literatury pro dospělého příjemce, je měnění věcí pomocí slova. U knih určených pro děti a mládež je důležitým aspektem věk čtenáře. Literatura pro děti a mládež je dělena na několik skupin dle věku čtenáře. Často dochází ke krytí tohoto dělení s ontogenezí jedince, vychází se tedy z vývojové psychologie. V návaznosti na tento fakt je důležité uvědomit si, pro jak starého čtenáře bude kniha určena a dodržet určité zásady. U některých knih se čtenář může setkat v tiráži s uvedeným věkem, pro jak staré čtenáře je kniha určena, tento údaj je pouze přibližný, není závazný, jelikož každé dítě je individuum a může se vymykat nastoleným normám. S postupným vývojem čtenáře dochází ke změně zájmu o literaturu, z některých jedinců se stávají pravidelní čtenáři, jiní naopak navštíví knihovnu pouze z nutnosti. Postupným stárnutím dětského čtenáře se také rozlišuje četba dívek a chlapců, zatímco v prepubescentním období není ve výběru četby rozdíl mezi dívkou a chlapcem, v období pubescentním je tomu právě naopak.

Dítě v roli čtenáře, je při přístupu ke knize ovlivňován nejrůznějšími faktory, mezi něž například patří „*vnímání textu, zamyšlení nad textem, citové prožívání, vybavování čtenářských dojmů, pocitů a zážitků*“⁴⁷. V literatuře bývá uváděn termín „dětský aspekt“. Autor by měl zvolit vhodný způsob, kterým modeluje realitu ve své knize. Při tom by měl vycházet z předpokládaného věku čtenáře. Autor tedy předpokládá, že dítě určitého věku se vyjadřuje určitým způsobem a disponuje určitým způsobem vidění, a podle toho by měla být modelována realita v knize. Malé děti, děti předškolního věku nedokážou, jak je zmíněno v publikaci *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III* od Otakara Chaloupky a Vladimíra Nezkusila, rozlišit část a celek, skutečnost a fikci.

---

⁴⁷ CHALOUPKA, O. NEZKUSIL, V. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III*. s. 96

Období prepubescence je naopak charakteristické tím, že dětský čtenář je již schopen částečně analyzovat složky díla, zároveň stále převládá vjemový dojem. Pubescentní čtenář vytváří asociace mezi citem a rozumem, snaží se „být dospělý“, dostat se do světa dospělých a pochopit ho.

6. 1 *Víla Vivivíla a stíny zvířat* (vyd. 2009)

Vílu Vivivílu a stíny zvířat je možné zařadit mezi pohádky autorské, jejichž teoretickému vymezení byla věnována část kapitoly nesoucí název: Pohádka v literatuře pro děti a mládež.

Víla Vivivíla a stíny zvířat představuje první knihu, kterou napsala Markéta Pilátová pro děti. Skoro na každé dvojstraně spatříme ilustraci od Jakuba Zicha, jehož obrázky jsou namalované bílou konturou na černém pozadí, čímž je doplněna atmosféra celého příběhu. Obličejové postavy nejsou jasně vykresleny, tím autor podporuje dětskou fantazii. Dle ilustrací doplňujících skoro každou stranu textu, a celkového zpracování knihy, lze usoudit, že kniha je určena pro čtenáře předškolního věku, u kterého je důležitý obrázkový doprovod.

Vílu Vivivílu a stíny zvířat charakterizuje sama autorka na zadní straně knihy jako tzv. punkovou pohádku. V žádné odborné literatuře není k nalezení definice punkové pohádky. Nezbyvá tedy nic jiného, než si odvodit, co tímto označením autorka myslela. Punk je definován v *Novém akademickém slovníku cizích slov*, jako *hnutí mládeže formující se v 70. letech v USA a ve Velké Británii jako generační protest, vyznačující se záměrnou primitivností, drsností a agresivitou*.⁴⁸ Pohádka je nejčastěji definována, v nejrůznějších slovnících literární teorie, jako *zábavný, zpravidla prozaický žánr folklórního původu s fantastickým příběhem*.⁴⁹ Pokud dojde ke spojení těchto dvou definic dohromady, vyjde nám z toho, že punkovou pohádkou mohla Markéta Pilátová myslet pohádku, která je jakým si protestem vůči tradičním zpracováním pohádek. Punkovými prvky ve *Víle Vivivíle a stínech zvířat* je také agresivita vůči zvířatům i dětem, vykreslení „vílácké země“, která je vlhká, bažinatá, studená, temná, jelikož sluneční paprsky jsou pro „víláky“ nebezpečné. „Vílácká země“ působí na čtenáře svou drsností také tím, že rodiče mohou své dítě, pokud je neposlušné, vyhostit ze země. Pro milujícího rodiče musí být těžké, vědomě poslat své dítě do neznáma. Celoživotní strach ze slunce, které může „víláky“ rozpustit je dalším drsným prvkem punkové pohádky.

Doba a místo děje jsou určeny. Pohádka je zasazena do současné Prahy, Prahy Břevnova. Pouze začátek knihy, ve kterém autorka seznamuje čtenáře s neobvyklým

---

⁴⁸KRAUS, J. a kol. *Nový akademický slovník cizích slov*. s.671

⁴⁹MOCNÁ, D. PETERKA, J. *Encyklopedie literárních žánrů*. s. 472

„víláckým“ světem, jeho obyvateli, zvyky a tradicemi se v Praze neodehrává. Celý příběh se odehrává pouze během jednoho večera v Praze, Břevnově.

Popis „víláckého“ světa se liší od představy, kterou čtenářům předkládají jiné pohádky. V knize *Víla Vivivíla a stíny zvířat* žijí víly ve „vílácké“ bažině, mokřem lese a všechno je zde vlhké a nepohodlné. V bažině žijí nejen „víly a víláci“, ale také ptáci, sloužící jako dopravní prostředek, ryby a tajemná zvířata. Obyvatelé „vílí“ říše se musí chránit před ničivou silou slunce kuklami.

Obyvatelé této říše jsou obdařeni „vílí silou“ stoupající nad bažinu, pomáhající obyvatelům této říše rozumět zvířatům, dávající jim sílu provádět složitá bojová umění a obdarovává je nesmrtelností. „Vílí síla“ má pro obyvatele „vílí země“ stejný význam jako vzduch pro obyvatele světa lidí.

Dalším charakteristickým znakem „vílí země“ je právo rodičů odeslat své dítě pryč z „vílí země“. Pomocí věty *Nechceme tě, nechceme tě, nechceme tě, dítě!*⁵⁰ vyhostí své dítě ze země. Tuto kouzelnou větu řekl i tatínek Vivivíle a ona musela opustit „vílácký“ svět. Mohla si vybrat, kam půjde. Zpět se však může navrátit, pouze pokud provede nejméně sto padesát pět dobrých skutků. Proč zrovna takovýto počet? Důvod je jednoduchý. Vivi vyplázla jazyk stopětapadesátkrát. Za každé vypláznutí jazyka, musí vykonat jeden dobrý skutek, poté jí bude její prohřešek odpuštěn.

Svět lidí je „vílákům“ předkládán, jako *hrozivá džungle plná nebezpečí*⁵¹. Vivi lákalo svět lidí poznat a právě proto si jej zvolila za místo svého vyhoštění. Ve světě lidí pozná nové kamarády a věci, které ve vílí říši nemají, jako je „smažák“ v housece a jízda tramvají.

Víla Vivivíla není v této knize vyobrazena stejně jako v ostatních pohádkách o vílách, kde víly jsou křehké bytosti poletující nad močalem v lehkých a krásných šatech. „Vivi“ (tak jí doma, ve „Vílácké“ zemi, říkají) *nosila na rozdíl od jiných „víláckých“ holek pytlivé kalhoty utkané z mechové bavlny. Měly na každé nohavici vyšitý jeden leknín. Kalhoty si oblékla pod krátké kostkované šaty. Na to všechno si pak ještě vždycky natáhla tlustý vílách svetr. Vlasy měla na rozdíl od ostatních Víláků zastřižené nakrátko. Její vlasy byly husté, černé, a trčely jí do všech stran!*⁵² „Vivi“ je

⁵⁰ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. s. 5

⁵¹ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. s. 10

⁵² PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. s. 8

obdarována kouzelnou mocí v podobě kouzelné životní síly, kterou čerpá díky svému svetru.

Důvod, který vedl autorku k takovému vyobrazení víly, vysvětluje Pilátová následovně: „*Jako malá jsem ji (vílu Amálku) hrozně neměla ráda, asi protože měla přihlouplý hlásek a já jsem jí záviděla dlouhé blondáté vlasy. Takže Vivivíla vypadá spíš jako kluk a je nezbedná, ale zároveň má velký smysl pro spravedlnost a morálku. Spolu s dětmi víla pomůže nešťastným zvířátkům dostat se domů.*“⁵³

Dalšími postavami, které vystupují ve *Víle Vivivíle a stínech zvířat*, jsou Ema a Pepík, s nimiž se Vivi spřátelí při svém výletu do světa lidí a díky nim si odpyká svůj trest a vykoná stopadesát pět dobrých skutků. Ema je osmileté, nevidomé, pražské děvče, které se pohybuje v doprovodu svého psa Rafa a bílé hole. Díky vílí síle, která unikala z Vivivíliin světlu, byla Ema schopna rozpoznávat obrysy věcí kolem sebe. Čím déle byla ve společnosti Vivi, tím lépe viděla. Eminy rodiče jsou velmi pracovitě vytížení, tudíž se Ema potuluje večer sama po Praze. Dalším novým kamarádem Vivi se stane Pepík, jehož tatínek vlastní zverimex, okolo kterého se bude točit celá dobrodružná část příběhu. Pepík se potuluje po Praze v doprovodu své vakoveverky Lumi, je stejně starý jako Ema. Pepíkův tatínek by rád viděl svého synka jako sportovce, ale bohužel Pepík nebyl na sport moc nadaný, raději četl, nebo počítal. Čtení a počítání ovládal bravurně již ve školce. Pepík i Ema patří mezi děti, na něž jejich rodiče nemají čas. Raději jim přidají na „kapesném“, než aby s nimi strávili nějakou volnou chvíli. Pomocí zobrazení těchto postav se autorka snaží vyobrazit život dětí v dnešní „uspěchané“ společnosti, kde se rodiče ženou za kariérou a penězi. Díky tomu často zapominají na to, co je opravdovou hodnotou života- láska, rodina a přátelství.

Postavy Pepíka, Emy, Vivi a jejich zvířecích kamarádů můžeme charakterizovat jako kladné. Jak již tomu v pohádkách bývá, naproti kladným postavám stojí postavy záporné, které v této knize představuje Pepíkův tatínek a jeho dva kamarádi (u tatínka ani jeho kamarádů nejsou uvedena jména). Charakteristickými vlastnostmi Pepíkova tatínka a jeho spolupracovníků je chamtivost, zloba, sobectví. Na rozdíl od dětských a zvířecích postav, pro které jsou charakteristické vlastnosti přátelství, smysl pro spravedlnost.

---

⁵³ HAVLÍKOVÁ, M. *Dotkla jsem se hada a napsala knížku, říká spisovatelka Markéta Pilátová*. [online]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/dotkla-jsem-se-hada-a-napsala-knizku-rika-spisovatelka-marketa-pilatova-13b-/spolecnost.aspx?c=A100415_114444_ona_ony_ves.

Pohádka by měla obsahovat nějaké nadpřirozené prvky, postavy či jevy. Nadpřirozenost ve *Víle Vivivíle a stínech zvířat* je zastoupena postavou Vivi, jež je obdarována nadpřirozenou silou, unikající z jejího svetrů, obrem s velkou hlavou, jež dětem vypomůže v závěru knihy k dobrému zakončení celého příběhu.

Po přesunutí děje do Prahy se Vivi potká s Pepíkem a Emou. Každé z dětí řeší nějaké své trápení, problémy. Pepík měl velké starosti, na internetu se dočetl, že jeho vakoveverka je chráněný živočišný druh a proto mu nebylo jasné, jak může tak vzácné zvíře mít doma. Tatínkova odpověď Pepíka neuspokojila, proto se Pepík rozhodl přijít věci na kloub sám. Zjistil, že jeho tatínek se neživí pouze prodejem ve zverimexu (ten by je nemohl uživit), ale také vlastní v „baráku ve skalách“ sklad plný zvířat, která jsou sem dovezená z letiště. Pepík věděl, že jeho otec dělá něco nezákonného, ale jak ho usvědčit?

Vivi, Ema a Pepík se rozhodli zvířata zachránit. Tímto momentem začíná napínavější část knihy. Cesta do domu, kde jsou zvířata zavřená, je pro děti strašidelná. Na místě zažijí také mnoho nepříjemných chvil. Po vyřešení menších problémů a vymyšlení jak Pepíkova tatínka napravit, vše dobře dopadne. Sto padesát pět zvířat je zachráněno, Pepíkův tatínek si uvědomí, že by se měl o svého synka více starat, měl by mu věnovat více času. Ema a Pepík uzavřou nové přátelství. Vivi tím odčinila svých 155 hříchů a může se vrátit zpět do „vílácké“ říše. Zachráněná zvířata si bere s sebou, jelikož věří, že ve „vílácké“ bažině jim bude dobře, líp než ve světě lidí.

Celý příběh je postaven na jednoduché zápletce. Jak je řečeno v recenzi od Mileny Šubrtové na stránce literatura.cz: *Útlá knížka Víla Vivivíla a stíny zvířat však objektivně zajiskří svébytnou imaginací pouze na několika místech a jinak představuje banální morální s lehce předvídatelnou pointou.*⁵⁴ Napínavé pasáže se zde vyskytují jen zřídka, povětšinou je od prvního okamžiku zjevné, jak daná scéna dopadne.

Knihy je obohacena pisatelky vynalézavostí v oblasti tvoření nových slov a slovních spojení, jako například „víláci“ (obyvatelé víláckého světa), „vílácký svět“, „tatíci víláci“, „vílák“ (mužský protiklad ke slovu víla), „vílácké“ bojové umění. Kromě hojného počtu slov odvozených od slova víla se zde vyskytují i slova nespisovná:

---

⁵⁴ ŠUBRTOVÁ, M. *Pilátová Markéta: Víla Vivivíla a stíny zvířat*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/25705/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-stiny-zvirat>>.

*barák*⁵⁵, *Supr!*⁵⁶, *kam se na ně hrabe*⁵⁷, *čučet*⁵⁸, *smažák*⁵⁹. Barbora Majerová uvádí ve své recenzi na tuto knihu: *Jazyk je v některých pasážích zjednodušen natolik, že může vyvolat dojem jisté verbální těžkopádnosti.*⁶⁰ Z hlediska syntaktické složitosti, je kniha napsána velmi jednoduše, nevyskytují se zde žádná dlouhá, nesrozumitelná souvětí. Složitost větných celků je podřízena jazykovým schopnostem dětského čtenáře. Z pohledu dětského čtenáře může být tato kniha velkým lákadlem pro dnešní děti, které velmi málo čtou. Svým rozsahem čtenáře neodradí a ilustracemi zaujme.

Důvod, proč napsala knihu zobrazující příběh Vili Vivivíli zmiňuje v rozhovoru, který poskytla pro magazín MF Dnes. „*Jednou jsem šla v Olomouci po ulici a spatřila nápis „Prodáváme vakoveverku z Austrálie, opičky z Kostariky a hady z Brazílie“. Bylo -10°C, sněžilo, zvířata byla vystavená ve výlohách a mně se zdálo, že to není normální. Chtěla jsem proto napsat příběh, který by dětem vysvětlil, proč nemají na rodičích vyžadovat opičky, že zvířatům, je tu zima, že si toho musela hodně vytrpět, než se sem dostala. Vymyslela jsem nezbednou vílu, která je taková má osobní pomsta víle Amálce.*“⁶¹

---

⁵⁵ PILÁTOVÁ, M. *Vila Vivivíla a stíny zvířat* . s. 25

⁵⁶ PILÁTOVÁ, M. *Vila Vivivíla a stíny zvířat* . s. 31

⁵⁷ PILÁTOVÁ, M. *Vila Vivivíla a stíny zvířat* . s. 37

⁵⁸ PILÁTOVÁ, M. *Vila Vivivíla a stíny zvířat* . s. 57

⁵⁹ PILÁTOVÁ, M. *Vila Vivivíla a stíny zvířat* . s. 16

⁶⁰ MAJEROVÁ, B. *Vivi a smažák*. [online]. Dostupné z: :< <http://www.litenky.cz/clanek.php/id-2626>>.

⁶¹ HAVLÍKOVÁ, M. *Dotkla jsem se hada a napsala knížku, říká spisovatelka Markéta Pilátová*. [online]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/dotkla-jsem-se-hada-a-napsala-knizku-rika-spisovatelka-marketa-pilatova-13b-/spolecnost.aspx?c=A100415_114444_ona_ony_ves

6. 2 VÍLA VIVIVÍLA A PIRÁTI JIŽNÍHO MOŘE (vyd.2011)

Víla Vivivíla a stíny zvířat není jedinou knihou, zobrazující příběh „Vivi“ a jejích kamarádů. Na zmíněnou knihu navazuje *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*⁶². Ilustrace *Víli Vivivíli a pirátů Jižního moře* jsou prací Jakuba Zicha, stejně jako je tomu u prvního dílu knihy popisující dobrodružství malé Vivi. Na rozdíl od *Víli Vivivíli a stínů zvířat* jsou ilustrace v této knize barevné, veselejší. *Výtvarné ztvárnění Víly Vivivíly a pirátů Jižního moře evokuje spíš jen uličnictví, trochu neumělecký doprovod nějakého rošťáka.*⁶³

Víla Vivivíla a piráti Jižního moře navazuje na knihu rozebíranou v předchozí kapitole, nesoucí název *Víla Vvivíla a stíny zvířat* (vyd. 2009). Příběh začíná krátkým, jednostránkovým seznámením čtenáře s tím, co se odehrálo v první knize popisující dobrodružství malé „Vivi“, Emy, Pepíka, Rafa a vakoveverky Lumi a také „vílácký“ svět.

Setkáme se zde s nám již známými postavami Vivi, Emy, Ralfa, Pepíka a Lumi. Novou postavou, která přibyla mezi dětské a zvířecí hrdiny, je babička Emy, babi Bóža. Babi Bóža pochází z Moravy, z vesnice Tučapy, která se nachází v oblasti Hané. Babiččin původ poznáme vždy, když se dostane ke slovu. Její proslovy jsou plné nářečních prvků (*Tož badže ja, tajno zbraň máme taky, a esli ju použijem, tož to ste ešče nečuchali takové smrad, to nemožete přežit*⁶⁴). Autorka neopomněla čtenářům babi Bóžu detailně popsat během několika krátkých odstavců v rámci prvních kapitol. *Na svém docela velkém nose měla brýle a byla oblečená do modrých kostičkovaných šatů s límečkem. Nejlepší ale byly její zrzavé vlasy, které babička nosila zapletené do jednoho dlouhatánského copu.*⁶⁵ Doma na Moravě ovšem chodila pouze v kroji, což se nelíbilo mladší generaci- jejímu zeti a dceři, proto si tentokrát nechala kroj doma a do Prahy *...přijela tentokrát v kostičkovaných šatech a růžovém, vlastnoručně pleteném svetru. Na záda svetru babička vypletla dva zelené soby, jak se spokojeně pasou v lesíku.*⁶⁶ Jediná babička dětem věřila jejich vyprávění dobrodružství, které již s „Vivi“ prožily. Charakteristikou postav vystupujících již ve *Víle Vivivíle a stínech zvířat* se autorka již

---

⁶² *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře* vyšla v prosinci roku 2010 v nakladatelství Lidové noviny.

⁶³ ŠOTOLOVÁ, J. Markéta Pilátová: *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27651/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more>>.

⁶⁴ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 60

⁶⁵ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 13

⁶⁶ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 14

nezabývá, jelikož předpokládá její znalost z předešlé knihy. Pouze zde připomíná Emin handicap, špatný zrak, kvůli kterému je všude doprovázena Rafem. Popisu malé „Vivi“ je také věnována jen krátká zmínka. Vivi, Pepík, Ema, Lumi, Raf neprošli žádnou změnou ve svém chování, na rozdíl od Pepíkova tatínka, který své chování změnil. *Už netrápil zvířata, jako předtím, na nikoho nekřičel, a dokonce se naučil vařit.*⁶⁷ Vyjma postav, které zná čtenář z *Víly Vivivíly a stínů zvířat* a postavy babi Bóži, které označíme za hlavní, se zde postupně objeví ještě další nové postavy, postavy vedlejší. Novými postavami je had Cui-Cui (*...je ale hodný, Vivi, jenom je strašně velký a přílišně zelený.*⁶⁸), TOTO, NOTO, NOTOTO, Magnát, surfaři a již známý Obr s prázdnou hlavou. Všem těmto postavám je věnována pouze krátká charakteristika, která je ovšem dostačující. TOTO, NOTO, NOTOTO jsou skřítkci zrození z písečné pěny, kteří se vylíhli z písečných vajec. *Bydlíme v našich písečných vejcích na zip a taky se v nich celé noci plavíme a pozorujeme život v moři. A ráno nás příboj hodí na břeh a my spíme až do odpoledne.*⁶⁹ Magnát společně se surfaři představují záporné postavy tohoto příběhu (*...magnát vůdce všech pirátů Jižního moře.*⁷⁰). *Na hlavě měl třírohý klobouk s pérem a diamantovou sponou, pod bradou na gumičku. Dlouhé vousy měl smotané do malého uzlu propíchnutého kostí. Měl na sobě taky neopren z kůže mořského hada, ale duhové barvy. Na rozdíl od jeho pirátů však do něho byl poněkud nacpaný a vykukovalo mu z něj jeho velké břicho.*⁷¹ Autorka samozřejmě také nezapomněla připomenout charakteristiku obyvatel „vílácké bažiny“.

Ve srovnání s předchozí knihou o Vile Vivivíle se její pokračování neodehrává v létě, ale naopak v zimě. Zima je jak ve „vílácké bažině“, tak i v Praze Břevnově, kde mají děti právě zimní prázdniny. Pepík zašel navštívit Emu, jejíž rodiče odjeli na hory a jí hlídá babička Bóža. Ve „vílácké bažině“ se zachráněná zvířata necítí dobře, je jim zde zima, jsou nemocná, chybí jim potrava, na kterou jsou zvyklí. Vivi tedy musí najít způsob, jak zajistit, aby se zvířata cítila dobře, nic jim nechybělo. Rozhodne se navštívit kamarády v Praze a s nimi určitě přijde na nějaké řešení nastalého problému.

Víla Vivivíla a stíny zvířat se odehrává během jednoho večera v Praze Břevnově, v jejím pokračování *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře* se děj převážně odehrává ve „vílácké

---

⁶⁷ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 19

⁶⁸ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 38

⁶⁹ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 54

⁷⁰ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 58

⁷¹ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 58

zemi“, kde autorka čtenáře seznamuje nejen s „víláckou bažinou“, ale hrdinové putují přes sopečné pláně, sopečné hory, říši hada Cai-Cai a výprava končí u Jižního moře. Všechna tato místa jsou popsána, charakterizována. Dětský čtenář si tedy lépe představí místo, kde se děj odehrává. I přesto, že autorka čtenáře s „víláckou bažinou“ seznámila již ve *Víle vivivíle a stínech zvířat* je i v této knize charakterizována. *Všude kolem viděl hnědozelenou mazlavou půdu porostlou ohromnými, teď v zimě pestře zbarvenými lekníny.*⁷² „Všude kolem se vznášela zvláštní kouzelná pára, která všechno prostupovala“. „Na okraji víláckého světa rozpínaly do výšky své ohromné, teď v zimě trochu zasněžené koruny stromy bažinatníky.⁷³ Sopečné pláně jsou na rozdíl od bažiny suché, proto je zdejší klima „víláky“ využíváno k léčbě nachlazení. Dalším místem, které při svém putování navštíví, jsou sopečné hory, sloužící jako obydlí obrů s velkou hlavou. Odtud pokračují přes říši hada Cai Cai, která je charakterizována následovně *na krásné zelené louce plné květin, jaké kvetou v zemi lidí v létě a v bažině nikdy.*⁷⁴ Posledním místem, kam se čtenář ve „vílácké zemi“, podívá je Jižní moře. Hladina moře je *blankytně modrá, olemovaná nekonečně dlouhými, bílými a úplně prázdnými plážemi*⁷⁵.

Děj *Víly Vivivíly a Pirátů Jižního moře* je napínavější než tomu bylo u první knihy o Vivi. Hlavním úkolem party kamarádů je zachránit zvířata. Jediným místem, kde bude zvířatům dobře je moře, proto se rozhodnou objevit moře, a tudíž zorganizují výpravu do „víláckého“ světa, zde budou hledat moře, u kterého by zvířatům bylo příjemně.

Děj se přesouvá do vílí země, kde začne parta dětí v doprovodu zachráněných zvířat a babi Bóži objevovat moře. Zde se postupně objevuje několik napínavých momentů. Prvním z nich je boj s rozzuřenými obry, před kterými je zachráněný obr, známý z předešlého příběhu (pomohl dětem zachránit zvířata), od něj se dozvedí, že o moři ve „vílácké zemi“ by mohl něco vědět had Cai-Cai S obrovou pomocí se dopraví za hadem, který je nevrlý na ostatní kvůli svému zelenému zbarvení. Hadí holka Orinoko (jedna ze zachráněných zvířat) polichotila, pochválila mu jeho krásné zelené zbarvení. Díky jejímu přičinění se had stal přátelštějším. Výpravě sdělil, že moře se nachází směrem na jih kousek od místa, kde se momentálně nachází. Moře bylo krásné, všichni si libovali až do chvíle, kdy se dozvěděli od malých kluků jmenujících se TOTO, NOTO a

---

⁷² PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 25

⁷³ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 25

⁷⁴ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 42

⁷⁵ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 47

NOTOTO, že na moři žijí strašliví piráti, před kterými se musí rychle schovat, protože se již blíží, čímž začíná další napínavá část. Jak to vlastně s celou výpravou dopadne, zda se dostanou živí a zdraví zpět domů. Nebyla by to pohádka, kdyby vše nakonec dobře nedopadlo. Piráti dopluli na pevninu a začali s dětmi, vílou a zvířaty bojovat. Stříleli po nich bodláky ze svých zbraní. Díky nápaditosti babi Bóži dopadne celý boj ve prospěch party kamarádů. Babi Bóža vyndala z batohu sklenici plnou olomouckých tvarůžků. Otevřela ji a hned odér linoucí se ze sklenice porazil všechny piráty k zemi. Výprava nečekala a hbitě piráty svázala, špatné myšlenky jim vysáli obři. Díky tomu se z pirátů stali mírumiluvní tvorové, kteří naučili Vivi, babi Bóžu, Emu, Pepíka a zvířata surfovat. K večeru se děti, babi a Vivi vypravili zpět na cestu do vílí říše. Zvířata zde zůstala. Jak již tomu v pohádkách bývá, Ema, Pepík a babi Bóža se dostali ve zdraví domů obohaceni novými zážitky a těšili se na další zimní prázdniny, kdy opět pojedou k moři. Zvířata našla nový domov, kde se cítila dobře.

Děj knihy je vyprávěn lineárně, což je dobré pro pochopení dětským čtenářem. Nejprve je zmíněn problém, který je třeba vyřešit. Ze začátku je kniha nezajímavá, neobjevuje se zde žádné napětí, postupně se začíná objevovat stále větší množství postav, kapitola co kapitola obsahuje nový konflikt, který je rychle vyřešen. Jovanka Šotolová charakterizuje děj této knihy ve své recenzi *Děj útlé knížky se zprvu nenápadně, pak už úprkem zaplétá, ba šmodrchá- až si čtenář (snad jen zkušenější, než ten dětský) říká, jak se z toho všeho autorka dokáže vymotat?*⁷⁶

Víla Vivivíla a piráti Jižního moře je z hlediska jazykového zpracování zajímavější, než tomu bylo u *Víly Vivivíly a stínů zvířat*. Což je dáno i tím, že se v této knize vyskytují prvky i z jiných vrstev jazyka, prvky nářečí. Neobjevují se zde jen některá slova, nýbrž celé věty. (*Tož ale co včilkaj s nima?*⁷⁷, *Tož klučisko jeno, měls s tim mořem recht.*⁷⁸, *Víš ty co, děvčico, ešče slovo, a jedu dom.*⁷⁹). Nářečí zde není použito jen tak náhodně, slouží jako ozvlášťující prvek celého příběhu. Opět zde můžeme vidět, stejně jako u dalšího díla Pilátové *Kiko a tajemství papírového motýla*, problém v dorozumívání mezi lidmi. Tento problém je vyobrazen v několika situacích, kdy Pepík nerozumí některým babiččiným pojmenováním a žádá od Emy vysvětlení, jedná se kupříkladu o slova

---

⁷⁶ ŠOTOLOVÁ, J. *Markéta Pilátová: Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27651/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more>>.

⁷⁷ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 65

⁷⁸ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 47

⁷⁹ PILÁTOVÁ, M. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. s. 14

tvargle, včilkaj, frišto. Ovšem ne všechna slova jsou zde vysvětlena, tudíž zde může nastat u dětského čtenáře problém s pochopením určitých pasáží. Jak již tomu bylo u Víly Vivivíly a stínů zvířat i zde se objevují nezvyklá pojmenování, která přispějí ke zpestření celého příběhu. Jedná se o pojmenování skřítků TOTO, NOTO, NOTOTO, hada Cai-cai, a tvary slov odvozených od slova víla. Některé jsou velmi neobvyklé, jako například „vílách bažina“. Vyjma těchto slov se zde objevují také neobvyklé tvary slovesné jako například *soustřed'ovat*, *velikánkou*. Nevyskytuje se zde mnoho zdobnělin, což lze považovat za kladnou vlastnost celé knihy. Nespisovné výrazy, pomíneme-li nařečí, se zde také nevyskytují v nadbytečném množství. Jsou zde používána například tato slova *zdar*, *smažák*, *brej den*, *klíd'o pí'do*, *pochybnej*. K jazykové stránce knihy se ve své recenzi vyjádřila i Jovanka Šotolová *Příjemné je, že nemá potřebu vnucovat se dětskému čtenáři zbytečným užíváním zdobněliných výrazů a podobných prvků, které jazyku dětí spíš podsouvají dospělí. Naopak se zdá, že chce své publikum nenápadně vzdělat v jazykové problematice, když například zmiňuje rozdíly ve vyjadřování pražském a hanáckém, případně zdůrazní, že pakliže se hadí holka snaží cosi vysvětlit co nejsrozumitelněji, mluví „velice spisovně“*.⁸⁰

Postavou nevidomé Emy poukazuje autorka na to, že i jedinci s handicapem se mohou bez problému zapojit do života, který vedou lidé nehandicapovaní. Jen vyžadují občasnou naši pomoc, která by nám neměla dělat problém.

Prvky fantastika nebyly ani zde opomenuty, jedná se o schopnost přemísťovat se ze světa lidí do „vílácké“ země, mluvící zvířata, porozumění řeči zvířat, napravení pirátů pomocí vysátí špatných myšlenek obrem.

V porovnání s první knihou vyprávějící příběh Víly Vivíly, je její pokračování více napínavé, objevuje se zde více napínavých scén, než tomu bylo u první knihy o Vile Vivivíle. Rozdíl není jen v napínavém zpracování, ale také v množství postav a v době a místě děje. V recenzi zveřejněné na literatura.cz na *Vílu Vivivílu a piráty Jižního moře* píše Jovanka Šotolová o této knize následující, *Právě vydaný druhý díl ten první*

---

⁸⁰ ŠOTOLOVÁ, J. Markéta Pilátová: *Víla Vivivíla a piráty Jižního moře*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27651/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more>>.

*nepředčí: první knížka je tajemnější, objevnější- nejspíš proto, že jsme zvláštní Vivivílu, maličkou divoženku z bažin, ještě neznali.*⁸¹

---

⁸¹ ŠOTOLOVÁ, Jovanka. *Markéta Pilátová: Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27651/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more>>.

6. 3 Kiko a tajemství papírového motýla (vyd. 2010)

Další kniha, kterou Markéta Pilátová vytvořila pro dětského čtenáře, nese jméno *Kiko a tajemství papírového motýla*⁸² Autorem ilustrací k této knize Pilátové je Daniel Michalík. Ilustrace jsou, na rozdíl od první pohádkové knihy *Víla Vivivíla a stíny zvířat*, barevné a vyskytují se v menším množství. Autorem ilustrací ke knize *Kiko a tajemství papírového motýla* je, jak již bylo řečeno, Dan Michalík, budějovický rodák. Vystudoval uměleckoprůmyslovou školu v Praze. V letech 1993-2005 se věnoval sklářské tvorbě. Své výtvary vystavoval i v Japonsku. Tím zdůvodňuje fakt, že se mu japonská holčička dobře kreslila.

Děj knihy *Kiko a tajemství papírového motýla* se odehrává na Kroměřížském zámku, v jeho zahradách a blízkém okolí. Kroměříž a její okolí není v knize nijak detailně popsána, jak tomu bylo například s popsáním místa děje v knize *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. Nejnapínavější část knihy se odehrává v Podzámce, což je *velikánská zahrada, která se svažuje z kopce, až to vypadá, že leží dole, pod zámkem, a proto se jí říká Podzámka. Můžete se v ní procházet celé dny, dívat se na pávy nebo se schovávat v bludištích, dát si zmrzlinu nebo jít k Dlouhému rybníku, kde jsou labutě.*⁸³ Popis okolí zámku také není opomenut. *Prošla velkým nádvořím, vysypaným šterkem, kolem dvou ohromných soch ramenatých andělů a kolem dvou dřevěných děl.*⁸⁴ Tento popis okolí zámku může nalákat děti k návštěvě krásného zámku a okolních zahrad, ve kterých se opravdu v dávných dobách vyskytovalo bludiště a čínský altán, který je zde zmiňován jako kouzelný. Markéta Pilátová, kroměřížská rodačka, má k zámku a okolním zahradám kladný vztah, což také v knize uvádí. *„V Kroměříži jsem měla nejráději starý zámek a dvě zahrady, Podzámeckou a Květnou. V Květné jsem se ztrácela v bludištích a padala do barokních kašen. V Podzámce jsem se pak zamilovávala a rozcházela.“*

⁸⁵ Tato fakta jí možná vedla k tomu, aby děj své další knihy umístila právě do Kroměříže.

Příběh se odehrává začátkem jara, kdy všechno kvete, voní je barevné, což neopomene autorka využít ve vyprávění příběhu o japonské holčičce Kiko. *Zlatý déšť i šeříky se*

---

82 *Kiko a tajemství papírového motýla* vyšlo v roce 2010 a bylo vydáno nakladatelstvím MEANDER. Kniha byla v roce 2011 nominována na cenu Magnesia Litera.

83 PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 14

84 PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 17

85 PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 68

*předháněly, kdo bude mít barevnější a voňavější květy, a ve vzduchu se třepotal celý ohňostroj jarních vůní.*⁸⁶

Celým příběhem nás provází japonská holčička Kiko. Kiko, desetiletá holčička z Japonska, která nikdy nenavštěvovala školu, učila se pouze doma a do školy docházela jen na přezkoušení, je hlavní hrdinkou celého příběhu. Díky její fantazii a odvaze bude vysvobozeno několik lidí z mnohaletého zakletí. Charakteristice postav není věnováno příliš místa, ale přesto i to málo, co autorka o postavách píše, je dostačující k tomu, aby si čtenář udělal představu o jednotlivých postavách. V zobrazení postav rodičů Kiko upouští autorka od stereotypního popisu ženských a mužských postav. Maminka Kiko je vyobrazena Pilátovou jako malá, černovlasá, na ježka ostříhaná žena, která jezdí na motorce. Většinu času tráví mimo domov, jelikož je autorkou cestopisů a oblasti, o kterých píše, musí nejprve poznat. Na cestách tráví více času než doma. Takovéto vyobrazení ženské postavy není obvyklé, stejně tak neobvyklé je i zobrazení postavy tatínka Kiko. Náplní jeho práce je restaurování knih. Díky této práci často opouští domov, ne sám ale v doprovodu své dcery, na jejíž přítomnost si zvykl a je smutný z toho, že Kiko už dále odmítá nechodit do školy, jelikož její jedinou podmínkou pro odcestování do České republiky je docházení do tamní školy. Pro lepší představu dětského čtenáře neopomněla autorka vysvětlit náplň práce restaurátora. *Její tatínek léčil staré, vzácné knihy, oživoval jejich barvy, zaceloval rány na křehkých stránkách a staral se o to, aby si v nich lidé mohli znova co nejdéle číst.*⁸⁷ K vnější charakteristice postavy tatínka není autorka příliš sdílná, dozvídáme se zde pouze, že tatínek má vyholenou hlavu a nosí moderní brýle. Tatínek je na rozdíl od maminky vyobrazěn jako rodinný typ. Další postavou vystupující v této knize je Eva Zázvorková, se kterou se Kiko seznámí ve škole a ihned se z nich stanou kamarádky i přesto, že si spolu jen těžko popovídají, jelikož Eva ovládá pouze český jazyk, který je naopak cizí pro Kiko. *Eva vypadala úplně jinak než Kiko. Kratičké plavé vlasy měla ostříhané na ježka, její oči Kiko připomínaly modré moře a nosila většinou džínovou kombinézu s láclem. Vlastně Eva vypadala tak trochu jako kluk.*⁸⁸ Lukáš Mařata je další postavou, se kterou se Kiko seznámí v české škole. Zprvu bychom Lukáše zařadili mezi záporné postavy, časem ovšem zjistíme, že jeho chování je ovlivněno rodinnou situací (otec alkoholik, mlátící jeho matku), takovéto události dítě poznamenají. Na konci knihy se

---

⁸⁶ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 14

⁸⁷ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 7

⁸⁸ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 13-14

ovšem Lukáš zachová jako hrdina, vysvobodí Kiko ze začarovaného bludiště. Zakomponováním této postavy do děje se autorka snaží dětskému čtenáři ukázat, že ne všechny děti mají to štěstí, že jejich rodiče jsou na ně hodní a mají je rádi. Jednotlivé lidi je dobré nejprve poznat a až potom soudit. Kiko, Eva, Lukáš, maminka, tatínek jsou reálné postavy, se kterými se setkává čtenář v běžném životě. Vyjma těchto reálných postav se zde vyskytují i postavy nadpřirozené. Mezi nadpřirozené postavy patří postava Františky, vlka Zlobiska a Zrzavého rytíře. Františka byla kdysi dávnou princeznou obývající kroměřížský hrad, dnes zde straší. Ostatní nadpřirozené postavy jsou jejími příbuznými, Zrzavý rytíř je jejím otcem a vlk Zlobisko bratrancem její matky. Mezi postavy s nadpřirozenou mocí patří také pavouci sínci a červené ryby. Pavouci mají své útočiště v altánu, jejich nadpřirozená moc je ukryta v pavučině, díky které není z altánu nic slyšet. Všichni jsou zakletí a úkolem Kiko je zbavit je tohoto stavu.

Fantastičnost příběhu, nadpřirozené bytosti a kouzla se objevují v okamžiku, kdy Kiko během svého náměsíčního putování potká Františku. Františka je duchem. Zasazením zjevení nadpřirozené postavy do snu nabádá autorka čtenáře myslet si, že Františka je jen pouhým výplodem fantazie Kiko. S postupujícím dějem ovšem dětský čtenář zjistí, že tyto nadpřirozené postavy Kiko vidí i jindy než ve snu a dokáže je také spatřit Lukáš. Nadpřirozené postavy nejsou jedinými zástupci nadpřirozena v knize, nadpřirozenou mocí disponuje také bludiště, které se nachází v zámecké zahradě, ale ne v té dnešní, nýbrž v zahradě v době kdy zde žila princezna Františka. Kouzelnou moc mají také, dle legendy, origami, 1000 origam, které použije Kiko k vysvobození zakletých postav.

Zjevení ducha princezny Františky také souvisí s restaurovaným obrazem, jehož restaurátorem je tatínek Kiko, jemuž obraz nejde opravit a barvy stále mizí. Obraz půjde opravit až poté, co budou všichni vysvobozeni. Od Františky zjistí Kiko, že tatínek se o Zrzavém králi nemůže nikde nic dočíst, protože všechny stránky v knihách, kde o něm byla zmínka, vytrhal bratranec matky Františky, Zlobisko. Zrzavý král nebyl zlý, jak se o něm v dnešní době traduje, ba právě naopak. O negativní pověst se postaral právě Zlobisko. A na Kiko teď je aby pomohla všem zakletým, a tím zbavila Zrzavého krále špatné pověsti. Františka zavede Kiko do doby, kdy ona sama byla malá a vypoví Kiko celý příběh vztahující se k zakletí její rodiny. Kiko bude dlouhou dobu přemýšlet, jak by mohla Františku, její rodiče a strýčka vysvobodit, nakonec si vzpomene na příběh, ve kterém jako záchránci vstupovali papíroví motýli. Příběh slyšela od maminky.

Usmyslela si, že Františku a její rodinu také zachrání papíroví motýli. S pomocí spolužáků vyrobila 1000 papírových motýlů. V den, kdy se mělo uskutečnit rozhození motýlů, se Kiko dostala do život ohrožující situace. Vítr ji zanesl do zakletého bludiště, které se v dnešní zahradě, jak již bylo zmíněno výše, nevyskytuje. V bludišti měli své obydlí nebezpeční pavouci, kteří mohli Kiko usmrtit a jediný, kdo ji dokázal zachránit, byl Lukáš. Mezitím děti bez asistence Kiko rozhodily papírové motýly a čekaly, co se stane. Po záchraně Kiko Lukášem a navrácení mezi děti, se na protější straně louky objevila Františka se svými rodiči, po chvílce však zmizeli. Povedlo se, pomocí papírových skládaček dokázala Kiko zachránit Františku. Díky této záchraně a navrácení pravdivého příběhu o Zrzavém králi do knih, mohl tatínek dokončit restaurování knihy. Kniha tedy nakonec skončila dobře, jak již jsou dětská čtenářská zvyklí, vše se vyřešilo.

Co se týče použitých jazykových prostředků v *Kiko a tajemství papírového motýla* vyskytují se zde slova, kterým čtenář nemusí porozumět, nebudou vědět, co si mají pod daným pojmem představit. Jedná se o slova jako je například *origami*⁸⁹, *průpiska*⁹⁰, *saké*⁹¹, *kokon*⁹². Některé termíny autorka vysvětlila, u jiných nechala na zvědavosti dítěte, zda se samo doptá na význam slov, kterým nerozumí. U označení *origami* zmínila i původ tohoto slova: *Ori znamená japonsky skládat a gami zase papír*.⁹³ Nechybí zde užití ani deminutiva například *lodiček*⁹⁴, *dcerušku*⁹⁵, *princezničku*⁹⁶, *obchůdku*⁹⁷, jichž ovšem autorka používá v přiměřeném množství, kniha není přehlcena deminutivy. Vyskytují se zde také nespisovné tvary slov, není jich zde mnoho, ale vyskytují se, které jsou v dnešní době dětem bližší než by tomu bylo, kdyby kniha byla psána pouze spisovným jazykem. Mezi nespisovné výrazy patří například: *duši*⁹⁸, zde se jedná o nominativ plurálu, který spisovně ovšem zní duchové.

Kniha podává nejenom velmi pěkný a čtivý příběh, ale zároveň obsahuje několik pasáží, kterými rozvíjí vědomosti čtenáře. Hlavní hrdinkou příběhu není česká holka, nýbrž

---

⁸⁹ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 9

⁹⁰ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 22

⁹¹ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 39

⁹² PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 42

⁹³ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 9

⁹⁴ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 9

⁹⁵ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 18

⁹⁶ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 18

⁹⁷ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 26

⁹⁸ PILÁTOVÁ, M. *Kiko a tajemství papírového motýla*. s. 40

Kiko, pocházející z Japonska. Pomocí Kiko a její rodiny autorka zprostředkovává dětem nové informace o Japonsku, hrách tamních dětí (origami), a nejen to, ale také zobrazuje, že přátelství může fungovat i mezi lidmi, kteří nejsou schopni se spolu domluvit, jelikož každý z nich ovládá jiný jazyk. Dorozumět se mohou i prostřednictvím jiných prostředků, než je řeč, mohou to být obrázky, posunky rukou a tak podobně. Dalším poučením, které plyne z této knihy pro děti je, že pokud se nějaký člověk chová k jinému člověku negativně, odmítavě, posmívá se mu, může k tomu mít nějaký důvod. Tím důvodem mohou být jeho vlastní starosti a problémy, stejně tak jako tomu bylo například u Lukáše, jehož tatínek byl alkoholik. K jeho matce se nechoval dobře a jeho mínění o ženách také nebylo kladné, Lukáš tudíž nevěděl, jaký postoj má zaujmout on sám, jak se má chovat, doma mu byly předkládány dva různé příklady. Nakonec se zachoval velmi statečně, a Kiko zachránil.

Na knihu *Kiko a tajemství papírového motýla* bylo napsáno několik recenzí. Autorkou jednou z nich je Olga Kubeczková, která zmiňuje, že *příběh přináší obraz přátelství, které jsou zvláště děti schopny navázat spontánně a rychle, aniž by se nechaly omezovat bariérou jazyka (Kiko a Eva, Kiko a Lukáš) nebo času (Kiko a princeznička Františka). Lze ocenit obraz dětské osobnosti, která se opět věrna své spontánnosti snaží nezištně pomoci a hledat řešení problému. Tím rychle zapadá do prostoru, který je pro ni cizorodý, neznámý, ale také proto lákavý.*⁹⁹

Kiko a tajemství papírového motýla je kniha, která se vymyká stereotypům klasické pohádky, kterých je kolem nás mnoho. Nejen, že se dočteme zajímavý příběh, ale získáme také informace o Japonsku, Kroměříži, zámku a zahradách okolo zámku v Kroměříži. A také dá dětem návrh, jak si zkrátit dlouhou chvíli vyrobením barevných skládaček z papíru, které se nazývají origami. Kniha může dětského čtenáře také inspirovat k výletu do Kroměříže a nejen tam.

*Knížku si vychutnáte všemi smysly, je příjemná do ruky a oko si užije nápadité ilustrace Daniela Michalíka.*¹⁰⁰

---

⁹⁹ KUBECZKOVÁ, O. *Pilátová, Markéta: Kiko a tajemství papírového motýla*. [online]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27825/pilatova-marketa-kiko-a-tajemstvi-papiroveho-motyla>.

¹⁰⁰ KUBECZKOVÁ, O. *Pilátová, Markéta: Kiko a tajemství papírového motýla*. [online]. Dostupné z: <http://iliteratura.cz/Clanek/27825/pilatova-marketa-kiko-a-tajemstvi-papiroveho-motyla>.

6. 4 Jura a lama (2012)

Další knihou určenou dětskému čtenáři je kniha nesoucí pojmenování *Jura a lama*. Tato kniha byla vydána v květnu roku 2012.¹⁰¹ V knize, v rámci tiráže, nalezne čtenář informaci, že kniha *Jura a lama* je určená dětem ve věku od 4 let, tedy je již určena pro děti předškolního věku. Stejně tak, jako je tomu u ostatních knih napsaných Markétou Pilátovou pro děti, tak ani zde nechybí četné ilustrace, které jsou prací Dory Dutkové. Ilustrace se vyskytují v hojné míře, většinou jsou zobrazeny obrazy na celou stránku. Ovšem také se zde vyskytují i obrázky menší nakreslené u textu. Ilustrace se na první pohled zdají rozpité, nepůsobí ostrým dojmem.

Pohádky většinou začínají a končí stálými známými větami. Na začátku se obvykle objevují formulace typu *Za devatero horami*, či *Za dalekými, hlubokými lesy*, na konci pohádky si čtenář může přečíst ukončující formulace typu *Zazvonil zvonec a pohádky je konec*, nebo *pokud neumřeli, žijí spolu dodnes* a podobně. Ani pohádková kniha *Jura a Lama* není ochuzena o uvozující známou větu *Za temnými, vysokými lesy, hlubokými a dravými řekami se dívají k nebi nevysoké, chladné hory*.¹⁰²

Děj knihy *Jura a lama* je zasazen do horského prostředí *Jestřábníků*. Toto pohoří je zde porovnáváno s pohořím Andy, jelikož lamy které zde vystupují, byly do Jestřábníků dovezeny právě odtud. *Jestřábníky byly úplně jiné než jejich Andy. Nebyly tak vysoké, ale byly celé zelené a vypadalo to na báječnou pastvu i v zimě*.¹⁰³ Název hor, ve kterých se příběh odehrává, Jestřábníky, může čtenáři připomenout české pohoří Jeseníky. A nebude daleko do pravdy. Opravdu spisovatelku inspirovaly Jeseníky, do kterých se přestěhovala.

V knize *Jura a Lama* se setkáváme s méně obvyklým modelem rodiny. Jura *Ještě nechodí do školy, má kudrnaté černé vlasy, velké hnědé oči a celý den pobíhá v námořnickém tričku a červené kšiltovce*.¹⁰⁴, je synem dvou žen, July a Joly, které se mají rády a proto se vzaly. Jula s Jolou jsou hudebně nadané, „*Jula hraje na trumpetu a Jola na bubny*“¹⁰⁵. Vlastní statek v horách a zde chovají ovce. Mezi hlavní postavy knihy patří také čerstvě narozený beránek Julek a divoký kocour Micifu. Micifu je v knize charakterizován jako prudeš, který nesnáší hudbu, a proto si pokaždé, *jak začaly*

¹⁰¹ Knihu vydalo v roce 2012 nakladatelství LePress, o.s. jako svou 6. publikaci.

¹⁰² PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 5

¹⁰³ PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 20

¹⁰⁴ PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 5

¹⁰⁵ PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 6

*Jula s Jolou hrát, Micifu si strčil oranžové špunty do uší, zaprskal a okamžitě ho rozbolela hlava.*¹⁰⁶ Mucifu se na začátku knihy jeví jako „mrzout“, ale zároveň ...*nikdy nežaloval a byl pro každou vylomeninu.*¹⁰⁷ Čerstvě narozený beránek Julek, je, jak už to u malých potomků bývá, zvědavý, zbrklý a nedomyšlí, chová se stejně tak, jako se chovají malé děti. Ovce žijící na statku nesou každá své jméno, jména ovcí jsou v knize uvedena, jedná se o pojmenování, na která jsme v Čechách zvyklí, Majda, Katka, Bětka, Jeník. V protikladu k českému pojmenování ovcí, jsou zde také uvedena jména Lam, které doputovaly do České republiky až ze zaoceánské Bolívie. Jména lamy jsou pro českého dětského čtenáře neobvyklá, jedná se o jména jako je Lena, Suri, Vikuňa, Alpaka, Guanako a Titi. Vlastním výběrem jmen dodala Pilátová své poslední dětské pohádkové knize trochu exotičnosti. Již zde, u pojmenování typického českého a brazilského zvířectva, můžeme vidět protiklady, kterými se jednotlivé kultury a země liší a jež vštěpuje Pilátová svým čtenářům již od útlého dětství. Poslední zvířecí postavou knihy je Krtka Brtka, jejíž pomocí nakonec opět vše dobře dopadne.

Konflikt nastane poté, co Jula a Jola odkoupí od svého kamaráda z Bolívie Lamy. Ovcím se nový přírůstek na statek nelíbí, bojí se o svoje místo na statku, cítí se odstrčené. Zvláště nespokojené jsou s faktem, že lamy byly odvedeny na pastvu do hor a ony si nedokáží vysvětlit důvod, proč byly lamy odvedeny do hor a ony ne. Díky nedostatku informací, které ovce neměly o životě lam, jejich potřebách a stravě si domyslí, že na pastvině v horách se nachází truhla s pokladem a tu lamám závidí. V tuto chvíli se objevují lidské vlastnosti u ovcí. Jedná se o vlastnosti jako závist a pomlouvačnost. Vymyšlená historka o pokladu ovšem nadchne beránka Julka. Julek se rozhodne vypravit se do hor za Lamami, aby zjistil, co je pravdy na historce s pokladem, cestu si nechá vysvětlit od líného kocoura Micifu. V tento okamžik začíná nejnapínavější část knihy. Zmatený beránek ale splete, kudy že se má vydat, ztratí se a dojde k velkému pařezu a zde usne a zapadá pomalu sněhem. Najednou se, jak již to v pohádkách bývá, objeví zachránce, jímž je v tomto případě Krtka Brtka. Mezi tím se na statku všichni shání po Julkovi a vydají se ho hledat do lesa a po delší době hledání naleznou beránka v obydlí Krtky Brtky. Dojde také k seznámí Krtky Brtky s lamami a domluvení si hodin indiánštiny. Od ní putují všichni domů na statek, kde Krtka Brtka vyčíní ovcím, že si vymýšlely a díky jejich pomluvám se ztratil malý Julek. Nakonec,

---

¹⁰⁶ PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 8

¹⁰⁷ PILÁTOVÁ, M. *Jura a lama*. s. 29

jak už to v pohádkách bývá, dopadne celý příběh kladně, všichni se spřátelí a navíc ještě Krtka Brtka vytvoří tunel do Bolívie, aby se Lamy mohly jednou za čas podívat do své rodné země.

Z hlediska jazykové stránky autorka knihu ozvláštnila samostatným výběrem jmen jednotlivých postav. Pilátová obdarovala postavy vystupující v této knize zvláštními jmény. Ženy vlastníci statek a chov ovcí pojmenovala Jula a Jola, jejich syn se jmenuje Jura. Líný kocour získal pojmenování Micifu. Jména lam Suri, Vikuňa, Alpaka, Lena, Guanako, Titi znějí českému čtenáři v dětském věku poněkud zvláště. Pro čtyřletého posluchače (v tomto věku ještě nelze hovořit o čtenáři) musí být poněkud složité se v této záplavě neobvyklých jmen orientovat. Jula, Jola, Jura, Jolek, čtyři jména na první pohled velmi stejně znějící dělají zmatek nejen v hlavě předškolního posluchače.

Knihy nepřináší čtenáři pouze příběh o životě na statku v horách, ale je i jakýmsi poučením dětského čtenáře o existenci státu nesoucího název Bolívie, dozvedí se o existenci indiánštiny, o tom, že lamí vlna je ta nejlepší na světě, lamy slouží jako zvířata nosící náklad. Informuje čtenáře i o klimatu, ve kterém se lamy cítí nejlépe. Pisatelka chce, aby kniha dětem přinesla nejenom příjemný zážitek, ale také aby je poučila, sdělila jim nové informace. A to se Markétě Pilátové opravdu povedlo. Kniha čtenáři přináší i popis chování lidí, přenesený na svět zvířat. Ovce převzaly od lidí jejich negativní vlastnost a tou je závist. Personifikací ovcí, přidělením této vlastnosti, apeluje Pilátová také trochu na výchovu dětí. Děti by si měly uvědomit, že prostřednictvím výmyslů, lží a pomluv ničeho nedosáhnou, nýbrž možná ještě někomu ublíží. Téma pomluv a závisti mezi lidmi není jediným tématem, kterým se tato kniha zabývá. Naráží také na velmi diskutované téma výchovy dětí homosexuálními páry.

Jura a lama prostřednictvím vyobrazení života chlapce, kterého vychovávají dvě maminky, otevírá dnes velmi diskutované téma a to téma výchovy dítěte homosexuálními rodiči.¹⁰⁸ Pro mladší děti, děti předškolního věku, pro ně je kniha určena, může být zprvu složité pochopit jak to, že Jura má dvě maminky a nemá tatínka? Zde záleží na rodičích, jak jim tento fakt vysvětlí. Pokud rodiče nechtějí

---

¹⁰⁸ Jura a Lama získala ocenění bePROUD 2013. Jelikož se jedná o knihu, která loni nejvíc přispěla ke zlepšení života sexuálních menšin v Česku.¹⁰⁸

s dětmi diskutovat ohledně tohoto tématu, nemusejí, je totiž pouze na nich, jaké knihy jim pořídí. Ovšem k tématu homosexuálních rodičů se autorka vyjadřuje pouze střídmě.

Knihy Jura a Lama není jedinou dětskou knihou na českém trhu, která se zabývá homosexualitou. V letošním roce se u nás objevil překlad knihy nizozemské spisovatelky Lindy de Haan, *Princ a princ*. O překlad této knihy se zasloužila Adéla Elbel. *Princ a princ* je pohádkovou knihou, ve které se řeší téma homosexuality. Sama se k tématu homosexuality a jejímu knižnímu zpracování pro menší děti vyjadřuje v několika článcích takto: „*Chci posunout osvětu z hodin biologie na druhém stupni do mateřských škol,*“ tvrdí překladatelka. *Princ a princ* je totiž určen už pro tří- nebo čtyřleté děti.¹⁰⁹ Princ by měl vystřídat svou starou matku na královském trůnu, aby tak ale mohl učinit, musí se nejprve oženit a právě zde nastává „napínavý“ okamžik. Princ se místo do princezny zamiluje do bratra jedné z princezen, která přišla na námluvy. Lásky mezi oběma princí je vzájemná, tudíž kniha končí „happyendem“, svatbou princů.

K zobrazování toho tématu v dětské literatuře se vyjádřil i dětský psycholog Jaroslav Šturma: „*Dnešní svět je velice pestrý a podle specialisty je tedy přirozené, že vycházejí publikace s různým zaměřením. Knihu ostatně každý rodič může a nemusí využít. Pokud na to není připraven, nejde mu to ukládat jako povinnost, míní Šturma. "Princ a princ je však jakousi pomůckou, jak v dítěti vybudovat toleranci, aniž by se rodiče museli bát, že by došlo k poškození jeho vnímání tradičního modelu rodiny,*“ doplnil.¹¹⁰

Vyprávěč zde vystupuje jako kamera. Všechno vidí, je pozorovatelem činů postav, celého děje. Děj je, jak to již v literatuře určené pro děti a mládež bývá, vyprávěn lineárně, pro lepší čtenářovo pochopení. Autorka popisuje příběh přesně tak, jak se v čase odehrál, nepřeskakuje, nevrací se.

Stejně jako tomu bylo u předešlých knih napsaných Markétou Pilátovou, tak i zde se objevují fantastické prvky, které nesmí pohádka postrádat. Zvířata jsou personifikována, umějí mluvit, což znamená, že se dorozumí se svými chovatelkami, které jim také rozumí a jsou obdařeny ryze lidskými vlastnostmi (závist, pomlouvačnost). Dalším

---

¹⁰⁹ KUBÍČKOVÁ, K. *Princ miluje prince: pohádková gay osvěta má český překlad hotový*. [online]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/gay-osveta-princ-miluje-prince-ma-hotovy-cesky-preklad-p1a-/literatura.aspx?c=A130305_121127_literatura_jaz.

¹¹⁰ BK. *Milé děti, žili byli dva princové. Milovali se, a tak se vzali*. [online]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/228678-mile-deti-zili-byli-dva-princove-milovali-se-a-tak-se-vzali/>

nadpřirozeným jevem je fakt, že krtkovou norou dokáže projít lama, což je v reálném životě nemožné.

Knihy zaujme i staršího čtenáře, než dítě předškolního věku, o čemž svědčí i názor maminky desetileté čtenářky uveřejněný na sociální síti www.facebook.com, kde kniha vlastní svůj vlastní „profil“. Jedná se o první čtenářskou recenzi: *„Ta knížka je úžasná, škoda, že není tlustší!“ Markétka (10 let) právě dočetla Juru a lamu. Nejvíc se jí líbily lamy, ovce a Krtka Brtka, nejnapínavější prý bylo, když se beránek zatoulal. Ptala jsem se jí, jestli jí nepřišlo trochu divný, že kluk měl dvě maminky. „Asi kdybych já měla dvě maminky a žádnýho tátu, tak by mi to divný přišlo, ale v té knížce je to tak hezky napsané, že mi to divný nepřišlo.“ Tolik naše minirecenze z Liberce.*¹¹¹. Kniha čtou nejen čtenáři starší čtyř let, ale je také předčítána mladším dětem, o čemž svědčí další příspěvek ze sociální sítě Facebook: *„Píši dojmy ze čtení Vaší knížky... našemu malému je 18 měsíců, ale už teď je víc než jasné, že si vybral svojí oblíbenou literaturu. . Knižka je tak krásně napsaná i ilustrovaná, že její čtení a prohlížení je u nás na takřka denním pořádku.. Už se vyznáme i v tom kdo je kdo... Musím říct, že výběrem jmen jste čtenářům zamotaly nejen hlavinky, ale i jazýčky.. Krásné čtení..Moc se těšíme a přejeme si vydání další knížky se stejnou tematikou.. Za všechny stejnopohlavní páry a jimi vychované dětičky, Vám moc děkujeme.“*¹¹² Dle názorů, které si lze přečíst na nejrůznějších internetových serverech, byla kniha čtenáři přijata kladně. Možná právě proto, že přináší čtenářům neobvyklý příběh.

---

¹¹¹ Jura a lama. In: *nakladatelství LePress* [online]. Dostupné z: http://www.lepress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=54:jura-a-lama&catid=39:knihy-pro-deti.

¹¹² Jura a lama. In: *Facebook* [online]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/JuraALama?ref=stream>.

7 Knihy určené dětskému čtenáři, vymykající se pohádce

7.1 Gorilí táta

Poslední knihou, pod jejímž titulem je uvedeno jméno Markéty Pilátové, určenou dětskému čtenáři, je *Gorilí táta*. Tentokrát se ale nejedná o pohádkovou knihu, nýbrž jde o literaturu faktu¹¹³, jejímž prostřednictvím se čtenář dozví mnoho informací o životě opic. Gorilí táta není výsledkem práce pouze Markéty Pilátové, ale svůj podíl na ní má i Marek Ždánský. Jako autoři této knihy jsou uváděni Markéta Pilátová a Marek Ždánský, jelikož se jedná o příběh Marka Ždánského, který Markéta Pilátová poupravila a přeformulovala.

Marek Ždánský od dětství věděl o svém kladném vztahu ke zvířatům, chtěl proto vystudovat obor chovatelství na střední zemědělské škole. Bohužel se přes velký zájem uchazečů na tuto školu nedostal. Nezbylo mu tudíž nic jiného, než jít na gymnázium, po jehož absolvování si byl jist, že dál již nechce studovat. Náhodou zjistil, že do ZOO v Praze Tróji hledají nějakou výpomoc. V ZOO získal místo chovatele opic. Z tohoto přiřazení nebyl moc nadšený, raději by pečoval o tlustokožce. Později ale získal kladný vztah k opicím a dnes je rád, že se mu naskytla tato příležitost.

Jako velký milovník zvířat si o opicích nastudoval vše potřebné. Bohužel v době kdy nastoupil do ZOO, mnoho lidí nemělo moc informací o tom, co by měly takové opice jíst, jak žijí ve volné přírodě a jak se pokusit jim zpříjemnit život v zoologické zahradě. Setkal se zde s ošetřovatelkou paní Švábovou, která v opičím pavilonu působila již třicet let (*„Byla hrozně pečlivá, nejhodnější gorilí teta pod sluncem, a tou svou přehnanou pečlivostí a láskou zvířatům spíš ubližovala, jenže to samozřejmě nevěděla. Paní Švábová vůbec nikdy nikam nespíchala, a protože v zahradě i přímo bydlela v malém domku vedle výběhů, mohla gorily až do deseti v noci krmit, přikrmovat a někdy taky dokrmovat.“*¹¹⁴). Marek měl na rozdíl od paní Švábové jiné představy o tom, jak by se měly stravovat opice, jak by se měly chovat (paní Švábová bylo pro, aby samec i samice „bydleli“ odděleně, Marek věděl, že pokud chtějí zachovat opice v zoologické zahradě, bude třeba něco změnit).

---

¹¹³ *Literatura faktu zahrnuje nefabulované (děj nevymyšlející) prozaické žánry s dominantou referenční funkcí a jistou účastí estetické; je tedy obdobou věcné literatury na půdě literární slovesnosti.* (PETERKA, J. *Teorie literatury pro učitele*, s. 236)

¹¹⁴ PILÁTOVÁ, M. *Gorilí táta* s. 16

Marek Ždánský díky této práci hodně cestoval, v každé zemi se snažil ponaučit co je dobré a co naopak je špatné. Přál si, aby v pražské ZOO vytvořily opice tlupu. To bylo možné pouze pokud by do zahrady přibyla samice, bohužel zde měli pouze samce. Vedení ZOO jeho prosbu uposlechlo, ZOO se tedy mohla pyšnit samičkou jmenující se Upita a samcem nesoucím jméno Káma. Po nějakém čase se těmto orangutánům narodila dvě mláďata. Kromě orangutánů se také staral o šimpanze.

V roce 2002 se stává novým ředitelem pražské zoologické zahrady Petr Fejk, jenž nechal vystavět nový pavilon pro opice. Během přestavby musely být všechny opice převezeny do jiných zoologických zahrad.

Postupem času se o orangutany a šimpanze začala zajímat více i veřejnost, a to díky projektu Odhalení. V rámci tohoto projektu byly do pavilónu s opicemi nainstalovány kamery, prostřednictvím nichž mohou lidé po celý den sledovat, co se zde děje. Díky těmto kamerám také chovatel Marek Ždánský zachránil malého opičáka a veřejnost také mohla sledovat příchod malé Moji na svět.

Povodně v roce 2002 zasáhly pražskou zahradu. Bohužel díky ní ZOO také přišla o některá zvířata, mezi nimiž byl i gorilí samec Pong.

Během svého patnáctiletého působení v pražské zoologické zahradě, ve funkci chovatele opic, zažil několik zábavných, i ne moc veselých příhod. Na některé rád vzpomíná, jiné by raději ze své paměti odstranil. Nejšťastnější však byl při porodu malé gorily Moji, kterou považuje za svoji dceru. Moja bohužel musela později zoologickou zahradu v Praze opustit, jelikož to tak již chodí, že jednotlivé zoologické si mezi sebou vyměňují mláďata goril. Moja odcestovala do Španělska, brzy bude také mít malou gorilku, tudíž se z gorilího otce stane gorilí dědeček. K této gorilí samičce má nejbliže, proto se také rozhodl jet ji navštívit. Kniha začíná vyprávěním právě této cesty do Španělska.

Tato kniha přináší dětem nejen příběh chovatele opic, ale také mnoho cenných a zajímavých informací o šimpanzích a gorilách. Nejen o tom, jaká je pro ně nejlepší potrava, jak nejlépe jim zařídit výběh v zoologické zahradě, jak se chovají samy k sobě i k chovatelům. Uvádí zde velmi podrobný popis šimpanzů, jejich vlastností (*Přestože se šimpanzi většinou chovají hravě a mírumilovně, jsou to hrozní siláci a někdy dovedou být i velmi agresivní, zejména když přicházejí o svá teritoria a bojují o ně s jinými*

šimpanzi.), způsobu získávání potravy, dorozumívání se mezi sebou navzájem (jsou schopni naučit se znakové řeči a tu poté předávat i svým potomkům), jsou totiž obdařeni na rozdíl od ostatních šimpanzů nejbohatší mimikou.

Inspiraci pro vydání *Gorilího táty* uvádí autorka na konci knihy. Zmiňuje se zde o svých kavárních setkáních s Markem Ždánským a jeho poutavém vyprávění, které si nahrávala a přepracovávala. *„Marek, ale pokaždé vyprávěl o své lásce ke zvířatům a společně jsme pak přišli na to, že zvířata a náš vztah k nim jsou možná základní věci v našem často tak chladném vesmíru.“*¹¹⁵ Marka charakterizuje jako muže činu, který neváhá skočit pro malou gorilu do vodního příkopu, nebo při povodních riskovat svůj život kvůli lidoopům. Celý příběh je vyprávěn Markem. Nejprve začíná svou cestou do Španělska za Mojou a poté se až dostává k vyprávění toho jak se dostal ke zvířatům, gorilám, šimpanzům a k Moje.

O čem pojednává tato kniha, vystihuje nejlépe Markéta Pilátová ve svém doslovu poslední větou: *„A tato knížka není jenom o gorilách, je taky o nás, o tom jak ovlivňujeme jejich bytí a nebytí.“*¹¹⁶ Ano, tato kniha nezobrazuje jen život zvířat, ale také to, jak my lidé dokážeme ovlivnit zvířecí život a také jejich počet v přírodě.

V knize se nepoužívá žádných složitých výrazů, vyskytují se zde ale i slova, která by mohla být mladším čtenářům nesrozumitelná (teritorium, zahartusit, grimasy, atd.). Ohledně hodnocení syntaktických konstrukcí jsou v této knize použity velmi jednoduché větné konstrukce, žádná složitá, obtížně srozumitelná souvětí se zde nevyskytují.

Gorilí táta se objevil na pultech knihkupectví až v posledních květnových dnech, tudíž ještě nelze hodnotit, jak se k této knize staví literární kritika, jelikož nevyšlo mnoho recenzí. Přijetí knihy veřejností lze hodnotit kladně dle ohlasů na „facebookovém profilu“ Markety Pilátové, kde je možno si přečíst samé pozitivní, pochvalné ohlasy na *Gorilího tátu*. Nejen zde, ale i recenze na *Gorilího tátu* jsou kladné. *Sympatické je, že Ždánský se knihou nesnaží o velký literární počín, byť je autorkou zkušená Markéta Pilátová. Ždánský se především soustředí na to, aby podal zajímavý a vtipný zážitek, který čtenářům a čtenářkám přiblíží nejen život zvířat samotných, ale také těch, kteří se*

---

¹¹⁵ PILÁTOVÁ, M. *Gorilí táta*. doslov.

¹¹⁶ PILÁTOVÁ, M. *Gorilí táta*. doslov.

o ně starají. V tom mu pomáhá uvolněný, nespisovný jazyk, který k jeho vyprávění prostě sedí.¹¹⁷

---

¹¹⁷ MAZANCOVÁ, H. *Zachránil život Moje. Marek Ždánský vypráví příběh goriliho táty*. [online]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/zachranil-zivot-moje-marek-zdanky-vypravi-pribeh-goriliho-taty>.

Závěr

Markéta Pilátová obohatila knižní trh během pár let pěti publikacemi určenými dětem. Její pohádkové knihy jsou určené čtenářům předškolního věku, čemuž také odpovídá větší množství ilustrací, doplňující autorčin text (některé ilustrace jednotlivých dětských knih Pilátové jsou součástí příloh práce- příloha č. 2). Po prostudování všech těchto děl je možno hodnotit, jak nahlíží na dětský svět sama autorka, jak si tento svět představuje.

Každá její kniha je něčím neobvyklá (víla „rebelka“, japonská holčička cestující po celém světě, jejíž cesta nyní vedla do České republiky a v neposlední řadě dvě maminky vychovávající chlapce a starající se o lamy a ovce). Snaží se dětem předložit nový, neokoukaný příběh. U literatury, která je určena dětskému příjemci, by autor měl respektovat tzv. dětský aspekt (Autor při zobrazování reality, ve svých knihách, vychází z předpokládaného věku čtenáře. Dítě v určitém věku se vyjadřuje určitým způsobem, disponuje určitým způsobem vidění reality a podle toho je realita zobrazována v knihách.) dítě určitého věku, je schopné vnímat pouze). Pokud autor nepřihlédne k dětskému aspektu, může nastat situace, kdy kniha je určena dětem předškolního věku (od 3-4 do 5-6 let), ale raději si ji přečtou děti starší a ti, kterým je určena, ji bohužel špatně porozumí, nezaujme je a ke knize se nevrátí ani v dalších letech. Tato situace nastala u knih Markéty Plátové. Její příběhy jsou zvláštní, zajímavé, ale dítě předškolního věku nedokáže autorčinu vynalézavost dostatečně ocenit.

V knize *Jura a lama* autorka využívá několik pojmenování, která jsou si velice podobná (Jura, Jola, Julia), dítě výše zmiňovaného věku má v těchto jménech zmatek, pletou se mu. Vždyť jména Jura a Julia se od sebe liší pouze jednou souhláskou. Její *Jura a lama* přichází s netradičním vyobrazením rodiny. Chlapce vychovávají dvě maminkami. *Jura a lama* nadchne i desetileté dítě, které knihu přečte „jedním dechem“ přesto, že je určena dětem od 4 let. Možná by bylo lepší, kdyby autorka knihu určila dětem o trochu starším. Vždyť i ony si rády přečtou pohádku z hor Jestřábníků a lépe pochopí neobvyklý typ rodiny.

Víla Vivivíla a stíny zvířat je přehlácena slovy odvozenými od víly tak moc, že si čtenář po přečtení prvních kapitol připadá „převílován“. První stránky knihy se hemží vílami, „víláký“, vílí silou, „vílácké“ holky, „vílácký“ svět. Další kapitoly našťestí již autorka neobdarovala tak velkým množstvím „víl“. Pilátová pohádku o Vile Vivivíle charakterizuje jako punkovou. Dítě předškolního věku nedokáže ocenit punkové prvky

knihy. Ani neví co je to punk. Opět kniha více nadchne děti starší, škoda jen, že z hlediska grafické stránky je psána menším písmem a tudíž nemůže dětem sloužit jako tzv. první čtení. Dramatičtější pokračování *Vily Vivivily* si čtenář nenechá ujít, jelikož je zvědav, jak celý příběh dopadne.

Kiko a tajemství papírového motýla je nejzdařilejší pohádkovou knihou Markéty Pilátové. Přináší velmi napínavý a poutavý příběh a zároveň je i obrazem dětského přátelství.

Dětský svět Markéty Pilátové je netradiční, oproštěn od stereotypů a spontánní stejně tak jako jsou děti. Kniha přináší příběhy, které jsou blízké dětem dnešní doby. Nejdůležitější je akčnost, tajemnost, exotičnost. Děti „odchované“ na počítačových hrách a akčních filmech očekávají od pohádky trochu něco jiného než jejich rodiče. Víla Amálka je již nenadchne tak jako „rošťačka“ Vivi. Děti zvyklé cestovat se svými rodiči po světě i po naší zemi, se po prázdninách rádi vrátí ve vzpomínkách společně s Kiko do tajemných komnat kroměřížského zámku, kde vyřeší záhadu mizejícího obrazu. *Jura a lama* naopak seznámí děti s životem v horách, rivalitou, která není cizí ani zvířatům, a v neposlední řadě i s netradiční rodinou.

Pro zajímavost byla vyhledána data, zobrazující věk čtenářů půjčujících si dětské knihy Markéty Pilátové v Jihočeské vědecké knihovně (Příloha 1). Bohužel knihovna disponuje pouze třemi tituly dětské tvorby autorky a těmi jsou *Víla Vivivíla a stíny zvířat*, *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře* a *Gorilí táta*. Při pohledu na věk čtenářů půjčujících si pohádkové knihy musí být zohledněn i ten fakt, že knihy si půjčují i rodiče pro své ratolesti, tudíž věk nad 15 let není započítáván, je možno říci, že knihy jsou půjčovány především čtenáři ve věku 5-9 let. Z tohoto je tedy možno usuzovat, že knihy osloví hlavně čtenáře mladšího školního věku.

Knihy Markéty Pilátové jsou velmi často nominovány na nejrůznější literární ceny (podrobnému výčtu byl již věnován odstavec v kapitole s názvem Kdo je Markéta Pilátová?). Jsou tedy její knihy vyhledávány čtenáři, kupovány či půjčovány v knihovnách? Zda jsou knihy půjčovány ve větší míře je možno hodnotit opět z výpisu, který poskytla Jihočeská vědecká knihovna. *Víla Vivivíla a stíny zvířat* byla za rok 2013 vypůjčena čtyřikrát, *Víla Vivivíla a piráti Jižní moře* sedmkrát a *Gorilí táta* pětkrát. Pokud přihlídneme pouze k těmto údajům, jsou knihy Markéty Pilátové velmi málo půjčovány. Možná si lidé raději knihy kupují, než půjčují, počet prodaných výtisků knih

nemohu hodnotit. Z údajů Jihočeské Vědecké knihovny tedy vyplývá, že autorčina dětská tvorba není příliš vyhledávanou literaturou, nepomohly jí ani již výše zmiňované nominace. Třeba časem více lidí objeví tuto autorku a o její knihy bude v knihovnách větší zájem a knihovny budou také disponovat větším počtem titulů a výtisků.

Použitá literatura

Primární zdroje:

PILÁTOVÁ, Markéta. *Víla Vivivíla a stíny zvířat*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2009. 72 s. ISBN 978-80-7422-000-5.

PILÁTOVÁ, Markéta. *Víla Vivivíla a piráti Jižního moře*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2010. 83 s. ISBN 978-80-7422-066-1.

PILÁTOVÁ, Markéta. *Kiko a tajemství papírového motýla*. 1.vyd. Praha: MEANDER, 2010. 72 s. ISBN 978-80-86283-81-4.

PILÁTOVÁ, Markéta. *Jura a lama*. 1.vyd. Praha:LePress,o.s., 2012. 64s. ISBN978-80-904193-3-9.

PILÁTOVÁ, Markéta. *Gorilí táta*. 1. vyd. Praha: Novela bohémica, 2013. 84 s. ISBN 978-80-87683-06-4.

Sekundární zdroje:

ČEŇKOVÁ, Jana. *Vývoj literatury pro děti a mládež a její žánrové struktury*. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. s. 107 - 148. ISBN 80-7367-095-X.

SIROVÁTKA, Oldřich. *Česká pohádka a pověst v lidové literární tradici a dětské literatuře*. Brno: Ústav pro etnografii a folkloristiku Akademie věd České republiky, 1998. 183 s. ISBN 80-85010-06-2 .

MOCNÁ, Dagmar, PETERKA, Josef a kol. *Encyklopedie literárních žánrů*. 1. vyd. Praha: Litomyšl : Paseka, 2004. s. 361 - 372, 472 - 481, 515. ISBN 80-7185-669-X.

KARPATSKÝ, Dušan. *Malý labyrint literatury*. 2., přeprac. vyd. Praha : Albatros, 1997. s. 398. ISBN 80-00-00527-1.

PROPP, JAKOVLEVIČ, Vladimír. *Morfologie pohádky a jiné studie*. 1. vyd. Jinočany : H & H, 1999. s. 11-80, 131 – 176. ISBN 80-86022-16-1.

ÚSTAV PRO ČESKOU A SVĚTOVOU LITERATURU ČSAV. *Slovník literární teorie*. Plzeň: Stráž, tiskařské závody,n.p., 1984. s. 281. ISBN 22-141-84.

HOLEJŠKOVSKÁ-GENČIOVÁ, Miroslava. *Literatura pro děti a mládež (ve srovnávacím žánrovém pohledu)*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1984. s. 23- 41.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. Praha: Univerzita Karlova v Praze- Pedagogická fakulta, 2001. s. 223 – 226, 234 – 238. ISBN 80-7290-045-5.

KAPRÁLOVÁ, Dora. *Psaní je pro mě únikem před přízemním rutinním životem, říká Markéta Pilátová*. [online]. 1. 12. 2009 [cit. 1. 6. 2013]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/psani-je-pro-me-unikem-pred-prizemnim-rutinnim-zivotem-rika-marketa-pilatova-1wx-/zpr_archiv.aspx?c=A091201_162043_kavarna_bos

Markéta Pilátová. In: *Spisovatelé a literatura UP* [online]. 23. 8. 2012, [cit. 28. 5. 2013]. Dostupné z: <http://spisovatele.upol.cz/marketa-pilatova/>

Alberto Pez. In: *Meander* [online]. [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.meander.cz/alberto-pez>

Roberto Cubillas. In *Meander* [online]. [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.meander.cz/roberto-cubillas>

PŘIBYL, M. *Až z Jižní Ameriky k nám přichází Macanudo* [online]. 3. 1. 2011 [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.komiksarium.cz/index.php/2011/01/az-z-jizni-ameriky-k-nam-prichazi-macanudo/>

Magnesia Litera. In: *Magnesia Litera* [online]. [cit. 6. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.magnesia-litera.cz/>

Cena Josefa Škvoreckého. In: *Ústav pro českou literaturu AV ČR, v. v. i.* [online]. 2010 [cit. 6. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/ceny/?c=67>

ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a MINÁŘOVÁ, Eva. *Současná stylistika*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. s. 266-270. ISBN 978-80-7106-961-4.

PILÁTOVÁ, Markéta. Vražda na faře. In: *Respekt*. [online]. 9. 8. 2009 [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-38005880-vrazda-na-fare> .

PILÁTOVÁ, Markéta. Záhadné sněhy. In: *Respekt*. [online]. 29. 10. 2010 [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/spisovatele-o-knihach/c1-47572510-zahadne-snehy>.

PILÁTOVÁ, Markéta. Divoká hortenzie. *Víkend DNES* , 27. – 28. 7. 2013, roč. s.34-35.

PILÁTOVÁ, Markéta. *Žluté oči vedou domů*. 1. vyd. Praha: Torst, 2007. 158 s. ISBN 978-80-7215-314-5.

SRBKOVÁ, Ivana. *Markéta Pilátová: Žluté oči vedou domů*. [online]. 23.10.2007 [cit. 2. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/21663/pilatova-marketa-zlute-oci-vedou-domu>

HAVLÍKOVÁ, Magdalena. *Dotkla jsem se hada a napsala knížku, říká spisovatelka Markéta Pilátová*. [online]. 20. 4. 2010 [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: http://ona.idnes.cz/dotkla-jsem-se-hada-a-napsala-knizku-rika-spisovatelka-marketa-pilatova-13b-/spolecnost.aspx?c=A100415_114444_ona_ony_ves

ADAMEC, T. *Žluté oči hledají domov, který už není* [online]. 5. 4. 2008 [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/kultura/clanek.phtml?id=601565>

DOLEJSKÝ, Martin. *Žluté oči vedou domů* [online]. 9. 6. 2011 [cit. 2. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.vaseliteratura.cz/ctenarsky-denik/50-clanky/1201-zlute-oci-vedou-domu.html>

PILÁTOVÁ, Markéta. *Má nemilejší kniha*. 1. vyd. Praha: Torst, 2009. 272 s. ISBN 978-80-7215-371-8.

SRBKOVÁ, Ivana. *Má nejmilejší kniha* [online]. 22. 10. 2009 [cit 25. 5. 2013]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/25109/pilatova-marketa-ma-nejmilejsi-lniha>

S Markétou Pilátovou o její nové knize. In: *Respekt.ihned* [online]. 16. 9. 2009, poslední změna 22. 9. 2009 [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://respekt.ihned.cz/c1-38328530-s-marketou-pilatovou-o-jeji-nove-knize>

PILÁTOVÁ, Markéta. *Zatýkáni větru*. 1. vyd. Brno: Větrné mlýny, 2011. 78 s. ISBN 978-80-7443-034-3.

HEJDOVÁ, Irena, NELLIS, Alice, MONÍK, Josef, PILÁTOVÁ, Markéta, SOUKUPOVÁ, Petra, STÁRKOVÁ, Magdaléna, RUDIŠ, Jaroslav. *Moře a pláž*. 1. vyd. Jihlava: Listen, 2012. s. 84-88. ISBN 978-80-86526-58-4.

NEMRAVA, Daniela. *Lazo, Norma: Věřící*. [online]. 9. 4. 2003 [cit. 6. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/11075>

Macanudo No.1. In: *WALES* [online]. [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://macanudo-no1.wales.cz/>

Macanudo 2. In: *město pro děti.cz* [online]. [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.mestoprodeti.cz/knihy/knizni-novinky-skolni-deti/2394-macanudo-2.html>

Až z Jižní Ameriky k nám přichází Macanudo. In: *Komiksárium* [online]. 3.1.2011 [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.komiksarium.cz/index.php/2011/01/az-z-jizni-ameriky-k-nam-prichazi-macanudo/>

Norma Lazo. In: *DatabazeKnih.cz* [online]. [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.databazeknih.cz/zivotopis/norma-lazo-39444>

CHALOUPKA, Otakar, NEZKUSIL, Vladimír. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury I*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1973. s. 38 – 49.

CHALOUPKA, Otakar, NEZKUSIL, Vladimír. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury III*. 1. vyd. Praha: Albatros, 1979. s. 59 – 121.

KRAUS, Jiří a kol. *Nový akademický slovník cizích slov*. 1. vyd. Praha: Akademie věd České republiky, 2005. s. 671. ISBN 80- 200 – 1351 – 2.

ŠUBRTOVÁ, Milena. *Pilátová Markéta: Vila Vivivíla a stíny zvířat*. [online]. 15. 1. 2010 [cit. 1. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/25705/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-stiny-zvirat>>

MAJEROVÁ, Barbora. *Vivi a smažák*. [online]. 11. 12. 2009 [cit. 2. 1. 2013]. Dostupné z: <http://www.litenky.cz/clanek.php/id-2626>>

ŠOTOLOVÁ, Jovanka. *Markéta Pilátová: Vila Vivivíla a piráti Jižního moře*. [online]. 5.1.2011 [cit. 20.12.2012]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27651/pilatova-marketa-vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more>>

TURECKÁ, Libuše. *Vila Vivivíla a piráti Jižního moře. Vila Vivi se vrací, tentokrát v roli objevitelky*. [online]. 7. 2. 2011 [cit. 19. 12. 2012]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/vila-vivivila-a-pirati-jizniho-more-vila-vivi-se-vraci-tentokrat-v-rol-i-objevitelky>

KUBECZKOVÁ, O. *Pilátová, Markéta: Kiko a tajemství papírového motýla*. [online]. 24. 2. 2011 [cit. 21. 12. 2012]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27825/pilatova-marketa-kiko-a-tajemstvi-papiroveho-motyla>

JARKOVSKÁ, Lucie. *Pilátová, Markéta: Kiko a tajemství papírového motýla (in FEMA)* [online]. 26. 12. 2010 [cit. 19. 12. 2012]. Dostupné z: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/27607/pilatova-marketa-kiko-a-tajemstvi-papiroveho-motyla-in-fema>

SKÁLOVÁ, Alena. *Markéta Pilátová: Kiko a tajemství papírového motýla* [online]. 19. 10. 2010 [cit. 10. 6. 2013]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/mozaika/literatura/_zprava/799383

Vyhlášení cen bePROUD 2013. In: *be PROUD* [online]. [cit. 5. 6. 2013]. Dostupné z: <http://beproud.cz/bePROUD-2013/>

KUBÍČKOVÁ, K. *Princ miluje prince: pohádková gay osvěta má český překlad hotový.* [online]. 5. 3. 2013 [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: http://kultura.idnes.cz/gay-osveta-princ-miluje-prince-ma-hotovy-cesky-preklad-p1a-literatura.aspx?c=A130305_121127_literatura_jaz

BK. *Milé děti, žili byli dva princové. Milovali se, a tak se vzali.* [online]. 23. 5. 2013 [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/kultura/228678-mile-deti-zili-byli-dva-princove-milovali-se-a-tak-se-vzali/>

Princ & princ. In: *Dům knihy. cz* [online]. [cit. 3. 6. 2013]. Dostupné z: <http://www.dumknihy.cz/princ-princ>

PRAŽÁK, Jan. *Budme sami tolerantní, ale nepletme hlavy malým dětem.* [online]. 23. květen 2013 21:35 [cit. 2. 6. 2013]. Dostupné z: <http://janprazak.blog.idnes.cz/c/342638/Budme-sami-tolerantni-ale-nepletme-hlavy-malym-detem.html>

Jura a lama. In: *nakladatelství LePress* [online]. [cit. 30. 10. 2013]. Dostupné z: http://www.lepress.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=54:jura-a-lama&catid=39:knihy-pro-deti

Jura a lama. In: *Facebook* [online]. 30. 1. 2013, [cit. 30. 10. 2013]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/JuraALama?ref=stream>

MAZANCOVÁ, H. *Zachránil život Moje. Marek Ždánský vypráví příběh gorilího táty.* [online]. 21. 8. 2013 [cit. 20. 12. 2013]. Dostupné z: <http://www.topzine.cz/zachranil-zivot-moje-marek-zdanky-vypravi-pribeh-goriliho-taty>

Přílohy:

Příloha č. 1

Statistika výpůjček knih Markéty Pilátové z Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích

Název titulu/ů: Pilátová, Markéta, Gorilí táta /

----- Tituly, exempláře a transakce -----

1 titulů (různá vydání),

4 holdingů, 0 z toho PREZENČNÍCH (= nevidované transakce ve studovnách!)

5 počet výpůjčkových transakcí celkem

5 počet výpůjčkových transakcí celkem za rok 2013

----- Věk a pohlaví -----

40,0 průměrný věk čtenáře

35,6;32,5;35,5;60,9;38,7; - jednotlivá stáří čtenářů

80,0 procent žen (test jména na text "ová")

U 100 procent transakcí bylo možno zjistit věk a pohlaví čtenáře

Název titulu/ů: Pilátová, Markéta, Víla Vivivíla a piráti Jižního moře /

----- Tituly, exempláře a transakce -----

1 titulů (různá vydání),

3 holdingů, 0 z toho PREZENČNÍCH (= nevidované transakce ve studovnách!)

16 počet výpůjčkových transakcí celkem

7 počet výpůjčkových transakcí celkem za rok 2013

----- Věk a pohlaví -----

22,3 průměrný věk čtenáře

5,7;7,6;37,4;52,7;11,4;9,6;45,0;7,5;35,8;40,9;36,9;6,3;8,8;23,0;13,1; - jednotlivá stáří čtenářů

73,3 procent žen (test jména na text "ová")

U 94 procent transakcí bylo možno zjistit věk a pohlaví čtenáře

Název titulu/ů: Pilátová, Markéta, Víla Vivivíla a stíny zvířat /

----- Tituly, exempláře a transakce -----

1 titulů (různá vydání),

3 holdingů, 0 z toho PREZENČNÍCH (= nevidované transakce ve studovnách!)

9 počet výpůjčkových transakcí celkem

4 počet výpůjčkových transakcí celkem za rok 2013

----- Věk a pohlaví -----

29,4 průměrný věk čtenáře

23,0;20,6;37,5;8,7;11,5;34,2;66,3;36,9; - jednotlivá stáří čtenářů

75,0 procent žen (test jména na text "ová")

U 89 procent transakcí bylo možno zjistit věk a pohlaví čtenáře